

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oras și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costa șirul 20 fil.

Manuscrisele nu se in-
termediează

Et nunc?..

— Articol din afară. —

După un an și mai bine de trăgănare au ajuns la sfârșit „tratativeromâno-maghiare”. Au ajuns la sfârșitul care se putea hănuitocmai dela început și care era singurul posibil în mijlocul împrejurărilor și concepțiilor de azi.

E greu încă azi a hotărî, dacă a fost un an de muncă pierdut anul ăsta. Totuși tratativeromâno-maghiare au adus unele rezultate, cari nu se pot tăgădui, deși acelea nu fac parte din ținta acțiunii noastre politice, ci mai mult sunt o obli- re a drumului acțiunii viitoare. Intr'un arti- col din zilele trecute a atins ziarul acesta re- zultatele tratativeromâno-maghiare și cred, că nu exigează o nouă precizare și espunere. Cred însă, că altul este rezultatul cel mai important pentru noi, anume limpezirea concepțiilor și a punc- tului de vedere a contrariilor noștri politici și aducerea în primul plan a adevăratei și marelui ținte a partidului nostru național. Este de mare importanță aceasta, fiindcă e decizătoare pentru atitudinea ce trebuie să observăm în viitor, și în alegerea mijloacelor cari pot pro- mite rezultat.

Atitudinea contelui Tisza în chestia româno-maghiară se poate considera ca punctul de vedere al tuturor oamenilor politici și al par- tidelor ungurești de azi. Nu putem găsi în pro- gramele partidelor ungurești, în mulțimea arti- colelor de gazetă, a vorbirilor, a polemicelor ungurești provocate de tratativeromâno- maghiare din timpul din urmă, un singur glas, care ni-ar putea îndreptăți să credem, că cel puțin o foarte neînsemnată parte a opiniei

publice ungurești ar accepta punctul nostru de vedere, baza de operațiune și temelia as- pirățiilor noastre politice. Stăm în fața unei opinii publice ungurești și în fața unei concep- ții ungurești unitare în ce privește „chestia de naționalități” și felul cum ar fi ea de re- zolvit.

Politicianii unguri cred că se poate re- zolvi chestia româno-maghiară pe baza stării de drept și a legilor existente. Ei cred că nemul- țumirea noastră și acțiunea noastră politică e determinată de scăderile și greșelile ce se comit în jurul executării legilor, de acele lo- vituri ce ni se dau în toată clipa de stăpânire și de slujbașii statului. Ei cred, că pe noi ne doare numai neîndreptățirea ce se comite în împărțirea ajutoarelor de stat pentru sprijini- rea culturii și promovarea stării materiale a poporului românesc, neîndreptățirea limbei noastre și persecuțiile politice.

Și în urmărire sperează că sanându-se — în măsura strimță ce o cred ei de dreaptă — aceste neajunsuri și sistându-se stările grele amintite, poporul românesc din țara aceasta își va fi ajuns scopul politic, v'a înceta lupta și acțiunea politică ce o duce acum.

Asta este concepția ungurească a chestiunii române.

La tot cazul, noi cerem și pretindem sa- narea fără amânare a nedreptăților de acum. Pretindem administrație și justiție cinstită. Pretindem o adevărată egală îndreptățire in- dividuală. Pretindem respectarea limbei noas- tre și a tendințelor noastre culturale și eco- nomice. Pretindem să se execute și părțile cât de cât bune pentru noi ale legilor existente.

Decât toate aceste nu exhaustează tendin-

tele noastre și programul nostru politic. Toate aceste sunt postulate mai mult sau mai puțin accesorii, ridicate rând pe rând, după cum au fost blesate drepturile noastre.

La baza acțiunii noastre politice stă ne- schimbabil postulatul cuprins deja în progra- mul din 1848 ca cerință cardinală a poporu- lui român: recunoașterea și egala îndreptă- țire a neamului românesc ca națiune.

Aceasta cerință este temelia programului nostru politic, și lupta partidului național, la nici o întâmplare nu v'a putea înceta până se va duce la îndeplinire acest postulat.

Este o ficțiune lipsită de orice bază reală ideea națiunii unitare ungurești, ai cărei mem- bri cer să fim și noi Români. Ficțiunea nă- scută din străduința nebună de a face din po- porul mic și neînsemnat al Ungurilor un neam mare — și din Ungaria poliglotă, un stat uni- tar unguresc.

S'a introdus ideea asta rând pe rând în viața publică, în instrucție, în legislație fără să-și dea mulțimea seamă ce minciună cu- prinde ea, cei înțelegători fără să aibă cin- stea și curajul să desvălească adevărul. Ideea nereală cu tendințe politice, a devenit un si- stem acceptat și apărat chiar și de oamenii de știință unguri.

Sunt sisteme de doctrine false, ridicate nu pentru descoperirea adevărilor, ci pen- tru ajungerea anumitelor scopuri politice in- ventate anume pentru a acoperi și justifica nedreptăți și abuzuri. Astfel de doctrine, cari nu păstrează în ele nici cel mai mic simbul de adevăr, ori cât ar fi protejate prin legi și pedepse nu devin adevăruri, nu devin nici când sfinte, neatacabile.

Bergsonisme.

Bergson și iar Bergson! Cu prilejul alegerii lui la Academie, marele filozof a devenit în Franța de o actualitate arzătoare, el care a fost întotdeauna de actualitate. Criticii îi analizează opera, revistele literare ne vorbesc de ideile lui, marele cotidiane îl interviewează. Foileto- nul meu din săptămâna trecută a fost traducerea unui fragment dintr'o carte a filozofului. Dați-mi voe ca astăzi să vă vorbesc tot de el, să re- produc câteva din ideile lui așa de originale și așa de frumoase. Veți vedea, bunăoară, cari sunt părerile lui Henri Bergson asupra cinema- tografului mai întâi, și apoi asupra comicalului în teatru. Părerile acestea sunt pline de sevă, grele de originalitate și de interes.

Iată ce crede ilustrul magistru despre cinema- tograf: „Cinematograful mă interesează ca toate invențiile noi. Filozoful trebuie să țină seama de evenimentele vieții exterioare. Și oea ce am putut aduce ca material nou în filosofie a avut întotdeauna ca bază experiența. Pentru a scri cartea mea *Materie și Memorie* am stu- diat, timp de cinci ani, sute de cazuri de pier- derea memoriei stând de vorbă cu afazici; am consacrat biologiei zece ani de zile înainte de a întreprinde *Evoluțiunea creatoare*. Nimic nu trebuie să-l lase pe filozof nepăsător. Am fost la cinematograful acum mai mulți ani; l'am văzut chiar la originea sa. Este evident că invenția a- ceasta, complement al fotografiei instantanee,

poate sugera filozofului idei noi. Ea ar putea să ajute la sinteza memoriei sau chiar a gândirii. Dacă conferința e compusă dintr'o urmărire de puncte, memoria este, întocmai ca și cinema- tograful, o urmărire de imagini. Când imagi- nile sunt nemiscate, starea e neutră; când ele se mișcă, avem viața. Și s'ar putea conchide, după cum s'a și conchis: viața e mișcare. Esen- ța lumii și a sunetului, nu este ea vibrațiune? Ochiul însuflețit nu este el un cinema- tograf? Presupunerea aceasta s'ar găsi confir- mată prin următoarea constatare: cinematogra- ful a reușit să-i pornească pe pictori pe calea cea adevărată. Știți ce revoluție a produs în pictură, invenția fotografiei instantanee. Cu pri- lejul acestei descoperiri, artiștii observară că adeseori atitudinile cailor la cursă pe cari le pictaseră ei, nu erau exacte. Ei le rectificară. Și se întâmplă lucrul următor: inspirându-se din atitudinile surprinse de fotografia instantanee, artiștii începură să creeze niște figuri increme- nite, fără viață. Exactitatea matematică era de- sigur favorizată, dar impresia adevărului per- dea. Cinematograful îl convinse pe pictor că greșeala era de partea fotografiei. Reprodu- când o mișcare după impresia sa personală, arti- stul recompușe, — contopise mai multe atitu- din succesive într'una singură, dând astfel iluzia vieții, deci a mișcării. Atitudinile acestea el le găsi întocmai pe ecranul cinematografului.

„Astfel, d. Rodin, în câteva pagini admira- bile, explică cum dă viață unei sculpturi; topind

fazele unei mișcări în diferitele părți ale figurei pe care o modelează.

„D. Francois Franck, colegul meu dela College de France, a reușit să arate elevilor săi, grație fotografiei instantanee ajutată de ci- matograf, fazele dedublării unei celule.

„N'am văzut „scene” la cinematograful. Dar sunt sigur că actorii însărcinați să joace în fața obiectivului se vor perfecționa în arta mimicii și teatrul va beneficia de acest lucru; căci mimi- ca este o artă importantă, — relativ la arta teatrală.

„Dar cinematograful va fi mai ales un docu- ment inapreciabil pentru urmașii noștri, dacă filmurile nu se vor strica. Desigur că ideea pe care ne-o facem asupra „înaintașilor noștri în mișcare”, este falsă. Ce bucurie pentru noi de am vedea trecând pe ecran dacă nu pe Cleo- patra, cel puțin pe Napoleon. O bucurie o con- stitue chiar faptul că putem asista fără înghesu- ială, fără primejdie, sezând liniștiți într'un fo- toliu la evenimentele contemporane. Știu că ima- ginile se desfășoară pe ecran mai repede decât în viața reală. Dar închipuirea poate ușor ince- tini mișcarea”.

Voiti să vă vorbesc acum și de felul cum Henri Bergson definește și analizează comicalul teatral, adică răsul pe care un autor comical îl obține din partea publicului? Desigur că nu pretind să analizez aci întreg sistemul răsului nici să dau în câteva rânduri niște explicații cari ar cere însuși filozofului mai multe sute de pa-

Nu peste mult timp se va vorbi despre construcția fantastică a națiunii unitare unguerești și despre ideea statului unitar unguereșc cum vorbește azi ori ce scrutaător al trecutului — nesocotind pe savanții profesori unguri — despre ficțiunea făurită de Verböczy pentru întărirea și menținerea feudalizmului: despre „doctrina sfinte corone.”

Adevărul e, că după cum există dincoace de Carpați o națiune unguerească, tot asemenea este și o națiune română, care ajunsă la conștiința națională își revendică drepturile de care a fost lipsită în vremuri vitrege.

Neamul românesc este națiune, cu trecutul propriu, cu cultură, cu aspirații, cu viitor propriu, despărțit și deosebit de cel al națiunii unguerești. Trebuie să ne mărginim la constatări nefiindu-ne ținta a aduce în locul acesteia dovezi — de altfel foarte apropiate — pentru constatarea ființei noastre naționale. Ajunge să amintim că neamul românesc din Ardeal formează o masă compactă de oameni, cari se mărturisesc români, au conștiință, că aparțin națiunii românești deosebite de cea unguerească și protestează de câte ori cineva afirmă omogenitatea acestor două națiuni. Ajunge să constatăm sufletul deosebit românesc, care pălpăie în această masă de oameni; aceleași avânturi aceleași păreri, aceleași dureri, dorințe și idealuri. Deosebite poate, uneori chiar opuse acelora ale neamului unguereșc.

Azi când toate popoarele Europei duc o viață națională și abia găsim unul, a cărui ființă națională nu e recunoscută în una din țările ce l'au împărțit; azi când Albanezii, acești „Indieni ai Europei” sunt recunoscuți de națiune întemeietoare de dinastie proprie — azi nu se mai poate susține mult timp concepția unității națiunii unguerești ca singură națiune existentă în țara asta. În situația de azi a poporului românesc, — mai favorabilă decât ori când în trecut lupta noastră politică trebuie să se angajeze deadreptul pentru realizarea recunoașterii și a egalei îndreptățiri a națiunii românești. Ajunsă odată această țintă, celelalte postulate din programele noastre politice se vor realiza în mod aproape automatic, fiind urmări firești ale ființei și egalei îndreptățiri naționale.

În acțiunea viitoare îndreptată în felul a-

cesta nu avem să privim mărimea obstacolelor, ci ținta spre care mergem. Nu avem să ne gândim la rezistența îndârjită ce are să ne-o opună la tot cazul neamul unguereșc, care vrea să-și mențină poziția nedreaptă și pe mai departe. Nu are să ne rețină întreg aparatul ce-l poate mobiliza guvernul unguereșc împotriva noastră, jandarmi, procurori, solgăbiraie, cu baionetele, pușcăriile și șicanele lor.

Nu ne vor mai putea convinge și abate sofisteriile „științei de stat” cultivată de profesorii unguri, nici argumentele ieftine ale gazetăriei unguerești. Iar legile nu sunt alcătuite vecinice, ele se schimbă după vremuri, după cum învinge dreptatea, după cum înaintea omenimea.

Recunoașterea și egala îndreptățire a națiunii române din țara aceasta în formațiunea de stat actuală e imposibilă. Actul politic din 1867 — compromis de altfel și de altă parte — e zidit pe ideea mincinoasă, a națiunii maghiare unitare ca singură națiune existentă în Ungaria. Pe baza aceasta a început „viața constituțională” a Ungariei și toată viața de stat toate legile aduse dela acel act politic greșit al Vienei speriate, sunt întemeiate pe această bază. Până când există în felul ei de azi constituția unguerească, ea nu poate admite, în urma principiului ei amintit, existența altei națiuni decât a celei unguerești.

Dar păcatele se răsună și zidirea ridicată pe nisip se pleacă, începe a se năru. Noi vedem zi de zi cum îi fuge pământul de sub temelie, cum îi rămân atârinate în aer rând pe rând columnele, cum se desprinde cărămidă după cărămidă din trupul ei.

Noi trebuie să accelerăm prin acțiunea noastră, prin mijloace iertate și legale procesul de descompunere pe urma căruia va răsați mulțumire, cultură și înaintare, atât pentru neamul românesc, cât și pentru cel unguereșc.

Iar în formațiunea de stat viitoare, care va fi întemeiată pe adevăr și dreptate, neamul românesc de dincoace de Carpați își va trăi viața slujind înaintarea omenimei ca națiune liberă, egal îndreptățită în părțile cuprinse de el: în Ardealul aprținător Ungariei, dar autonom.

Acțiunea viitoare a partidului național ro-

mân, acum când vremile au precizat baza statului ungar în forma lui de azi, când se știe zădărnicia încercărilor de a se realiza programul național prin tratative și pacturi — trebuie să fie îndreptată deadreptul spre schimbarea pe calea iertată a constituției de acum, spre egala îndreptățire a națiunii române și spre resuscitarea în cadrele statului ungar a autonomiei Ardealului, adică a părților de dincoace de Carpați locuite de Români.

Junior.

Papa și episcopia unguerească de Hajdudorogh. *Fată cu știrea mereu lansată de către unele ziare, că papa ar fi protestat în chipul cel mai energic împotriva revizuirii organizării episcopiei unguerești de Hajdudorogh, „Keleti Értésítő” declară, în baza informațiilor primite din sursă demnă de toată încrederea, că știrea aceasta e lipsită de ori ce temei.*

Episcopii români gr. cat. s'au adresat, la timpul său, cu un memoriu către Sfântul Scaun, în care memoriu au cuprins doleanțele lor, arătând cum în noua episcopie au fost încorporate și parohii, ai căror credincioși sunt exclusiv, sau în majoritate covârșitoare, români. Sfântul Scaun s'a ocupat cu memoriul episcopilor români și a îndrumat nuntiatul din Viena ca, punându-se în atingere cu cercurile de cadere, să-și câștige o orientare deplină asupra stărilor și conform acestei orientări să-și facă apoi propunerile. Nuntialul papal din Viena, Scapinelli, conform îndrumării s'a pus în legătură cu primatul Ungariei și cu primul ministru, contele Tisza, comunicându-le că papa e aplicat să admită în principiu revizuirea bullei „Christifideles Graeci”. În baza acestei comunicări s'a hotărât ca stările să fie studiate amănunțit la fața locului, iar rezultatul va fi adus la cunoștința nuntiatului din Viena, care va face apoi propunerea Scaunului papal privitor la parohiile ce vor fi reincorporate la diecezele lor de mai înainte, dar totodată și privitor la acele parohii, cari, având credincioși în majoritate covârșitoare maghiari, să se încorporeze la episcopia de Hajdudorogh. Procedura aceasta oficială decurge cu știrea și aprobarea Sfântului Scaun.

Propaganda românească în străinătate. Ni se comunică din Paris: Activitatea pentru informarea străinătății despre chestiunea națională română continuă. Intrebuintând prilejul atentatului cu dinamită contra episcopului din Hajdudorogh, comentat foarte confus de presa franceză deoarece avea telegrame dela agențiile austro-germane, d. *Mircea R. Șirianu*, colaboratorul nostru din Paris și directorul „*Biuroului român de informațiuni politice*”, a adresat principalelor ziare pariziene un articol circular explicativ despre această afacere politică. În acest buletin al „*Biuroului român de informațiuni po-*

gini. Imi va ajunge să rezum definiția sa constatând că răsul se obține prin „ceva mehanic aplicat peste ceva însufletit”. Voi cita și câteva pilde luate de Henri Bergson din teatrul comic.

Corpul inconștient, monoton, stupid, *mehanic*, întretăind energia, inteligentă și *însufletită* a unui om explică comicul irezistibil al cutărui orator din teatrul lui Labiche, ale cărui perioade cele mai frumoase sunt întretăiate de gemetele pe cari i le smulge o măsea bolnavă. Deasemenea putem explica și comicul cutărui personajii ale lui Caragiale și mai ales pe acela al eroului piesei „De-ale Carnavalului”.

„De aceea observă Bergson, autorul tragic are grija să ocolească tot ce ar putea atrage atenția noastră asupra materialității eroilor săi. De îndată ce intervine grija trupezască, o infiltrațiune comică este de temut. Din această pricină eroii de tragedie nu mânăncă, nu beau și nu se încălzesc”.

Știți care e secretul clownilor și al paiațelor? O ființă însufletită, reușind să ne dea impresia a ceva mehanic. Dar să-l lăsăm pe Henri Bergson să ne povestească un intermediu comic dintr'un circ:

„La un moment apărură două personaje cu capetele enorme și absolut lipsite de păr. Fiecare ținea în mână câte un baston mare. Și rând

pe rând fiecare lăsa să-i cadă bastonul pe capul celuilalt. Aici ei observau o gradațiune. După fiecare lovitură primită, corpurile lor păreau a se îngreua, a încremeni, înțepenite de o rigiditate crescândă. Riposta sosea din ce în ce mai târziu, dar din ce în ce mai răsunătoare. Craniile răsunau năpraznic în tăcerea sălei. La urmă, țepene și încete, drepte ca niște I, cele două trupuri se aplecară unul către celălalt, bastoanele mai căzură odată peste craniile cu un șgomot enorm, și clownii se întinseră pe jos. În clipa aceea apărură în toată limpezimea sugestia pe care cei doi artiști o infiltrară puțin câte puțin în mințile spectato-rilor: „Vom deveni... am devenit niște simpli manechini de lemn masiv”.

Dar faimosul Labiche nu obține el un efect analog când îl pune pe Verrichon (din piesa prea cunoscută: „Călătoria dlui Verrichon”) să-și numere pachetele înainte de a pleca în voiaj:

„Patru, cinci, șase, nevastă-mea șapte, fiica-mea opt și eu nouă”.

Nu e oare tot un mehanism inserat în viață repetirea pe care o găsim în piesele lui Molière, bunăoară: „Dar Tartufe?” repetat de Darina în celebra piesă — ori exclamarea repetită a lui Harpagon: „Fără zestre!”

Henri Bergson mai spune:

„Veți obține o situație comică făcând ca situația să se răstoarne și ca rolurile să fie intervertite”.

În sfârșit, filosoful definește astfel, ceea ce el numește „interferența seriilor”:

„O situație este întotdeauna comică, atunci când ea aparține în același timp la două serii de evenimente independente și când ea se poate interpreta totdeauna în două sensuri cu totul deosebite”.

Inchei. Aș avea prea multe de vorbit despre Bergson și filozofia lui. Noul academician se bucură în Franța și în toată lumea de o glorie binemeritată. Și totuși, pe când noi, simpli muritori, avem părerea că-l înțelegem așa de bine și că opera sa e admirabilă, există spirite luminoase ca Anatole France și Emil Faguet cari îl urmăresc cu ironia lor, mărturisind că Henri Bergson e prea profund pentru ei. Din fericire mai sunt în Franța scriitori, artiști și cugetători foarte mari cari găsesc că Bergson este un filosof de geniu.

Să nu ne mirăm că France și Faguet nu-l pot mistui. Nici Tolstoi nu l'a gustat pe Shakespeare, și nici Ingres pe Delacroix... Cazurile acesteia au loc câte odată...

Adrian Corbul

lice” se face istoricul creerii episcopiei dela Hajdu-Dorog.

Spre a fâmurii personal pe redactorii francezi d. Şiriamu a făcut vizite marilor ziare: *Le Temps*, *L'Écho de Paris* și *L'Homme libre*.

Ziarul „Românul” a anunțat zilele trecute că d. Jean Pangal, însărcinat de cursuri la școala de înalte științe sociale și politice, redactor la „Dépêche”, a constituit un comitet de propagandă românească numit: „Comitetul național de cultură politică, literară și artistică”. Acest comitet are menirea să facă propagandă pentru ideea națională nu numai pe calea presei dar și prin conferințe, serbări, serate literare și activitate culturală.

Spre a da și mai multă energie propagandei lor d. Mircea R. Şiriamu și Jean Pangal și-au dat mâna frățească spre a lupta cu puteri comune. D. Pangal a oferit dlui Şiriamu direcțiunea politică a comitetului constituit. Comitetul a numit pe d. Şiriamu delegat general pentru chestiunile românești din monarhia austro-ungară.

Sperăm că activitatea începută cu atâta entuziasm va aduce roadele sale.

Presă din Germania și atentatul din Dobrița. În legătură cu atentatul din Dobrița, presa mai obiectivă din Germania, neinspirată de șovinismul iudeo-maghiar, infierează politica de maghiarizare cu forța, care îi aduce pe Români într-o stare sufletească desperată și constrânge România să se depărteze de tripla alianță. Articolele nemăgulitoare ale ziarelor mari din Berlin, Lipsca și Hamburg, cari văd în atentatul din Dobrița numai rezultatul politicii de maghiarizare cu forța, de sine înțeles, nu sunt pe placul presei șovine și guvernamentului „Budapesti Hirnap” încearcă, în numărul său de azi, a declara articolele din marele ziar „Germania” „Hamburger Nachrichten” și „Leipziger Nachrichten” de acuzații „neintemeiate” (!) ridicate de pangermani. Îl doare pe șovinistul organ guvernamental, că opinia publică din Germania nu se mai lasă sedusă de minciuna oficială, răspândită de el, ci recunoscând starea reală își spune judecata ei zdrobitoare.

Amorul pacificator. Sub titlul „Amorul pacificator”, „Le Journal” publică următorul articol:

„Noutatea logodnei prințului moștenitor al Greciei cu fiica mai mare a viitorului rege al României, acreditată prin lunga și foarte intimă ședere a diadocului la București, se confirmă.

România ocupă în noul echilibru balcanic, un loc cu totul aparte.

Ea are mâinile libere. Ea nu este legată, ca Serbia și Grecia prin convenții scrise. Această situațiune, putem să afirmăm, n'a fost modificată în urma împrejurărilor, care au reunit, zilele acestea la București pe d-nii Pașici și Venizelos, Monarhia dunăreană nu vrea să strbească independența sa. Intervenția sa în al doilea război balcanic a fost provocată de necesitatea de a lovi în visurile de eghemonie bulgară.

Tratatul dela București a asigurat preponderența română în Balcani. Această preponderență Români înțeleg s'o apere, împotriva oricărei amenințări, ori de unde ar veni amenințarea.

Dar dacă România nu ține să se angajeze, ea nu consideră ca prea puțin necesar pentru dânsa, să lucreze în senzul de a tăia pofta de revanșă a acelor care ar putea să pue în chestiune statutul dela București. Sub acest titlu, consolidarea achizițiilor sârbești și grecești îi par indispensabile.

În acest spirit d. Take Ionescu a fost la Athena spre a impune pacea greco-turcă și tot în acest spirit a avut loc la Constantinopol, zilele acestea, un avertisment al României, în chestia insulelor, în ajunul regulărei acestei chestiuni.

Unirea celor două familii regale relevă același inspirațiune.

Ea are toate avantajile unei alianțe, fără să albească însă și inconvenientele ei”.

Autonomia bisericii sârbești. „Keleti Értesítő” anunță: Se știe, că complinirea scaunului patriarhal sârbesc a fost tot amânată până acum, pentru că în scopul acesta e necesară convocarea congresului bisericii sârbești greco-orientale. Până acum însă nu s'a luat nici o hotărâre, că oare alegerile pentru congres să se țină în baza autonomiei în vigoare sau în baza autonomiei suspendate. Deputații sârbi guvernamentali au avut în timpul din urmă consfătuiri în chestia aceasta cu primul ministru, contele Tisza. Rezultatul consfătuirii a fost, ca alegerile pentru congres să se țină în viitorul cel mai apropiat. Deputații sârbi vor candida la aceste alegeri ca mireni. Între primul ministru și deputații sârbi, nu s'a putut ajunge însă la o înțelegere privitor la modalitatea alegerilor. Din cauza aceasta au fost convocați la Budapesta toți episcopii sârbi cari împreună cu bărbații politici sârbi vor lua o hotărâre în privința aceasta. După cum se vestește episcopii sârbi în înțelegere cu deputații sârbi se vor adresa primului ministru, ca acesta să stabilească prin o ordinațiune modalitatea alegerilor.

Cele mai multe șanse de a fi ales patriarh o are până acum episcopul Mihail Gruici, care e sprijinit și de partidul autonom sârb. Afară de el mai are încă foarte mulți aderenți, mai cu seamă între sârbimea din Bacica episcopul Letici.

Camera magnaților a votat în sedința de ieri după o discuție mai intensivă proiectul despre reforma curților cu jurați. Dintre oratorii, cari au luat parte la desbatere, a combătut proiectul foarte aspru fostul ministru de justiție Anton Günther, actualul prim-președinte al curții de casație.

Camera a luat apoi în desbatere **reforma presei**, a cărei desbatere anunțându-se la cuvânt foarte mulți oratori, a fost continuată în sedința de azi.

„Educația fetelor noastre”.

De Dr. M. Crădineanu.

Vă creșteți fetele ca și cum ar fi menite să rămână niște ornamente de vitrină.

John Ruskin.

În „Telegraful Român” dela 24 Februarie s'a publicat un articol cu titlul de sus. În el se atinge una din chestiunile cele mai însemnate, care ar trebui să atragă privirile mai ales ale familiilor noastre dela orașe și sate.

Trebuie să constatăm în adevăr, că clasa noastră intelectuală, n'a privit educația fetelor sub raportul importanței ce-o comportă aceasta. Cărturarii noștri stăruiau și stăruiesc și astăzi să crească pentru viață în primul rând pe **băieți**, neglijând fără nici o îndreptățire, educația fetelor. Acest fenomen e de sigur un rezultat al concepției greșite — prefăcute în tradiție cu privire la chemarea și rostul femeii. Suntem gata în orice moment să reducem valoarea femeii și să susținem cu mult aer de pretenție, că totul ce se face, tot ce se cheamă progres pornește dela bărbați și mântue cu aceștia.

Această „tradiție” este cât se poate de păgubitoare atât din punct de vedere omenesc cât și specific național. Noi trebuie să adoptăm ideile și concluziunile la cari au ajuns popoarele civilizate în această privință, și să ne ocupăm cu toată se-

rioizitatea de educația fetelor noastre. Ele au a-celaș drept la binefacerile și roadele spiritului omenesc ca ori ce băiat. Și de altă parte e un adevăr intrat în conștiința publică, că progresul și trâmbicia unui popor sunt direct condiționate de concepția ce-o au conducătorii lui relativ la rolul și valoarea femeilor. Pentru înlăturarea acestor **rătăcirii**, ni se par foarte potrivite părerile marelui scriitor englez **John Ruskin**.

Acest filozof (1819—1900) puțin cunoscut la noi „este unul din învățătorii Angliei moderne, omul care a avut împreună cu dascălul și prietenul său Thomas Carlyle, cea mai puternică influență asupra contemporanilor săi. Personalitatea fascinantă prin adâncă ei sinceritate și seriozitate, poet care știe să găsească pretutindeni frumuseța și poezia lucrurilor și să o exalteze în numiri inspirate, aprig dojenitor al slăbiciunilor, rătăcirilor și nedreptăților, crainic neobosit al unui ideal de frumusețe și de dreptate, John Ruskin rămâne un învățător și un revelator pentru toate timpurile. Nimeni nu se poate apropia fără un profit de vasta lui operă”. Astfel îl caracterizează traducătorul lui excelent prof. univ. C. Antoniadă în prefața volumului intitulat **Comori și grădini** tipărit în Biblioteca pentru toți” (Nr.-ii 867—868). De aici scoatem și noi fragmentele ce urmează.

Ruskin subliniază neconținut necesitatea unei educații **bună în sine însăși**, și nu prin împrejurarea că ea asigură o înaintare în viață. În consecință el detestă tendința de a o scobori la rolul de „mijloc” spre ajungerea unei ținte, și o fixează ca „scopul” suprem al vieții. El spune, că primul folos al educației este să ne facă în stare de a lua sfat dela cei mai înțelepți și mai mari oameni asupra tuturor punctelor celor mai grele. În această ordine de idei, caracterizează operele marilor scriitori englezi, și în special a lui Shakespeare, din care se pot culege admirabile pilde de educație pentru femei. El susține că Shakspere n'are eroi, ci numai eroine, pe cari le înfățișează ca pe niște sfătuitoare neclintite credincioase și înțelepte — ca pe niște pilde incoeruptibile drepte și curate — pururea gata să sfințească, chiar când nu pot mântui.

„Suntem nerozi și nerozi fără scuză, când vorbim despre „superioritatea” unui sex asupra celuilalt, ca și cum ar putea să fie comparate ca lucruri asemănătoare. Fiecare are ceea ce n'are celălalt: fiecare completează pe celălalt și se completează prin celălalt; nu seamănă într-un nimic și fericirea și desăvârșirea, amândouă atârnă de faptul că fiecare cere și primește dela celălalt ceea ce numai acesta poate da.

Iată acum, pe scurt, caracterele distinctive ale lor. Puterea bărbatului este activă, progresivă, defensivă. El este mai ales făptuitorul, creatorul, descoperitorul, apărătorul. Minte lui e îndreptată spre speculație și invenție; energia lui spre aventuri, spre războiu și oucerire, or unde războiul e drept, ori unde oucerirea, necesară. Iar puterea femeii este să cârmuiască, nu să se lupte — și mintea ei nu e îndreptată spre invenție sau creație, ci spre rânduiala frumoasă și spre hotărâre. Ea vede calitățile lucrurilor, aspirațiile și locul lor. Marea ei funcțiune este lauda: ea nu intră în nici o luptă, dar fără greș dă cumuna biruinței. Prin locul și rostul ei, este apărută de orice primejdie și ispită. Bărbatul în aspra lui luptă în lumea largă are să întâlnească tot felul de primejdii și de încercări: ale lui au să fie deci înfrângerile, greșelile, rătăcirile; deseori are să fie rănit sau biruit; deseori dus în ispită: și **pururea** oțelit. El ferește pe femei de toate acestea; în căminul pe care ea îl cârmuește, afară numai dacă ea nu le-a căutat, n'are de ce se între nici primejdia, nici ispita, nici pricina de rătăcire sau greșală. Aceasta e adevărata fire a căminului — să fie lăcașul păcii, adăpostul nu numai de orice nedreptate, dar de ori-

Florărie nouă de flori naturale.

(la 1800)

Aduc la cunoștința on public din loc și provincă, că în primele zile a lui Februarie voi deschide în **Arad, str. Zrinyi (Palatul-Bohus)**, o elegantă

florărie de flori naturale, unde voi ținea în permanență mare asortiment de flori tăiate, în oluri și flori decorative. — Cununi și buchete execut grabnic și expediez acasă cu prețuri foarte convenabile și cu mult gust după moda din orașele mari.

Rog binevoitorul sprijin:
Cu distinsă stimă:

Jánossi Károly,
grădinar artistic și decorator.

ce spaimă, îndoială și desbinare. Dacă nu e așa nu e cămin: dacă neliniștea vieții din afară pătrunde într'insul, dacă bărbatul sau femeia dă voie societății frivole din lumea din afară, compusă din necunoscuți, indiferenți sau dușmani, să-i treacă pragul, încetează de-a mai fi cămin, este atunci numai o parte din aceea lumea din afară, peste care ați pus un acoperiș și în care ați aprins un foc. Dar cât timp este un loc sfânt, un templu al vestalelor, un templu peste altarul cărui veghează Zeii Domestici, în fața cărora nu pot apărea decât cei pe cari îi pot primi cu dragoste, — cât timp este așa, iar acoperișul și focul nu sunt decât simbolurile unei umbre și unei lumini mai nobile — umbră ca a unei stânci într'un pustiu și lumină ca a farului pe marea furtunoasă; — atât timp își merită numele și gloria de Cămin.

Și ori unde merge o adevărată soție, căminul e pururea împrejurul ei. Deasupra capului ei pot fi numai stelele; licuriciul în iarba umedă a nopții poate fi singurul foc la picioarele ei; dar căminul este pretutindeni unde se afla ea; și pentru o femeie nobilă se întinde departe în jurul ei, mai prețios decât de ar fi acoperit cu lemn de cedru sau zugrăvit cu cinabru, împrăștiind în depărtare liniștita lui lumină, pentru cei cari altfel n'ar avea nici un cămin. Acesta cred eu că este adevăratul loc și rost al femeii. Dar nu vedeți că pentru a-și împlini această menire femeia trebuie să fie — întru cât putem întrebuița asemenea vorbe pentru o faptură omenească — incapabilă de greșală? Cât timp cămurește totul trebuie să fie drept, sau nimic nu este. Trebuie să fie fără încetare, nedintit bună; instinctiv și fără greș înțeleaptă — înțeleaptă nu pentru sine ci pentru jertfa de sine: înțeleaptă nu ca să se înalțe deasupra bărbatului ei, ci ca să nu sovăiască niciodată alături de el; înțeleaptă nu cu strămțimea unei mândrii trufase și reci ci cu blândețea plină de iubire a unui devotament modest, infinit de variabil pentru că se poate aplica la orice — adevărata mobilitate a femeii. Nici schimbăcioasă ca umbra făcută de ploaia tremurător: dar variabilă ca lumina, multiplă în serina și curata ei răsfrângere, așa încât poate lua culoarea ori cărui lucru asupra cărui cade și să o exalteze”.

OBONȚIA SCOLARĂ

In plină anarhie.

Reflexiuni de Iuliu Vuia.

(Urmare și sfârșit).

În scopul cultivării respectului reciproc între fiii patriei de diferite limbi, am luat și piesa A ha-za fiai (p. 133). D. critic trebuie să nu piardă din vedere, că în comunele românești trăiesc răzleți mulți Germani, Maghiari, Sârbi ș. a. cari, în lipsa altor școli, frecventează școlile noastre confessionale. Tendința mea a fost să desvolt în ei stima reciprocă, ca în fiii uneia și aceleiași patrii comune. Că d. critic, tendențios, dă o explicație cu totul străină acestei piese, dovedește, că dsa voește să prezinte lucrurile altfel de cum sunt. Ori nu o cer aceasta tocmai principiile morale și didactice?

Trei recenzenti, dela trei consistoare, n'au văzut în piesa asta tendința atribuită de d. Ghibu, numai dsa interpretează tendențios, cu totul altfel.

Din cele premise publicul se va fi convins, că eu nu sunt decât un fidel tâlcuitor al Planului de învățământ în vigoare. Că sunt stări nefirești în învățământ — și, în consecință, și în manualele școlare, nu suntem noi de vină. D. Dr. Ghibu știe prea bine, că eu mi-am făcut datoria „remonstrând” prin memoriile, nu numai către minister, ci și către consistorul mitropolitan. Dar, în situația dată, — bine

o știe d. critic, — chiar și consistoarele noastre sunt în absolută imposibilitate...

Dar să facem deplină lumină în cauză.

Toată campania s'a pornit în contra mea de când am edat partea a III a cursului meu de limbă maghiară.

La 1908, sub Nr. 120.000, ministrul a emis Planul de învățământ: „A magyar nyelv tanításának terve a nem magyar tannyelvű népiskolákban”.

După ce dela 1908 școlile noastre au reclamat în măsură tot mai mare ajutorul de stat, e cert că, în raport cu ajutoarele bănești date școlilor noastre, li s'a părut guvernelor prea minimal materialul de învățământ cerut la 1908, și e ușor de înțeles pentru ce ministrul, la 1910 sub Nr. 80.000 a edat Planul de învățământ pentru școlile cu limba de propunere nemaghiară *ajutorate de stat*: „A magyar nyelv, számolás, hazai földrajz, történelem, polgári jogok és kötelességek tanítási terve az államsegélyt élvező nem magyar tannyelvű népiskolák számára”.

Așa dar, azi avem două planuri: cel dela 1908, care a rămas în vigoare pentru școlile conf. neajutorate de stat și cel dela 1910, pentru școlile confessionale și comunale ajutate de stat.

În virtutea Planului de învățământ dela 1910, care se bazează pe paragraful 20 al art. de lege XXVII — 1907, inspectorii regești au cerut pe toată linia, ca materialul de învățământ din cele 4 discipline să se propună în marginile, fixate atât de largi, ale acestui plan și au amenințat școlile cu refuzarea ajutorului de stat și cu reglementarea învățătorilor. Întrebe numai d. critic pe învățătorii din Făgăraș și se va convinge despre adevăr.

Ce era de făcut? Învățătorimea s'a văzut silită a introduce din cele 4 discipline manuale străine, scrise direct pentru școlile cu limba de propunere maghiară.

Colegii de pretutindenea mă conjurau să completez cursurile de maghiară și cu plusul de material din cele 4 discipline. După trei ani de zbuclum, de adevărată luptă sufletească, m'am convins, că e mult mai corect să avem un manual corespunzător, scris în propoziții scurte, cu întrebări și răspunsuri și cu mici vocabulare, — având și aprobarea ven. noastre autorități, — decât să tolerăm, ca cele 4 studii să fie introduse *exclusiv numai în limba maghiară*, în construcții lungi și neînțelese și *lără aprobarea autorităților noastre*.

Dar să fim sinceri dlor, înșas legea dela 1907 dispune ca elevul în cl. IV să-și știe exprima cugețele în limba maghiară. Inspectorul regesc, bazat pe lege, chiar și de n'ar exista planul, examinează elevii în unguște din materialul de învățământ propus în românește, și dacă nu e mulțumit, urmările sunt: amoverea învățătorului și periclitarea caracterului școlii.

Nici un bărbat serios nu va putea susține că această stare de lucruri ar fi fost dorită, de un singur suflet românesc măcar. Învățătorimea a protestat, s'a plâns de povara insuportabilă, de soarta tristă ce i s'a creiat, căci nu-i era deajuns procedul organelor administrative, ci a trebuit să mai vină și autoritățile noastre s'o disciplineze pentru că — nesatisfăcând pe deplin dispozițiilor privitoare la limba maghiară — ar fi periclitat însuș caracterul confesional al școlii.

Eu n'am aflat în acel plan un singur cuvânt măcar, care să interpreteze planul în sensul, că materialul de pe pag. 11—20 se ia în românește, iar cel de pe pag. 3—11 în unguște.

D. Dr. Ghibu și ven. noastre autorități ar face cel mai mare serviciu cauzei, dacă ar obține dela guvern o interpretare conformă celei făcute de dsa Planului de învățământ.

Să fim sinceri: la pag. 83, sub titlul „A magyar beszélgetések anyagának részletes felosztása” este specificat întreg materialul din istorie pentru cl. V, iar la pag. 90, iarăș sub titlul „A magyar beszélgetések anyagának részletes felosztása” întreg materialul istoriei Ungariei pentru cl. VI. Acelaș material se află și în Planul nostru de învățământ la pag. 148 și 153.

Planul nostru de învățământ, la materia de învățământ pentru limba maghiară (vezi pag. 153) recunoaște de obligator Planul ministerial Nr. 80.000 — 1910, când zice că a redat materia de învățământ „întocmai ca în instrucția Nr. 120.000 — 1908, respective în cea cu Nr. 80.000 — 1910, dată de ministrul instrucției publice”.

Planul de învățământ al metropoliei de Sibiu, dă la pag. 306—314 chiar și un „orar pentru școlile populare confessionale gr. or. române cu ajutor de stat, orar stabilit în consonanță cu planul de învățământ, edat de ministrul de culte și instrucție publică sub nr. 80.000 — 1910”.

Că de fapt se cere ca elevii cursului primar să aibă cunoștințe și în unguște din cele 4 discipline, o dovedește însuș Planul ministerial Nr. 80.000 — 1910, care iată că face deplină lumină la pag. 82: „A tanulóknak e két év (V és VI) alatt addig kell jutniok hogy a hazai történet és alkotmánytan, a természetrajz és egészség körében is mindarról, amit anyanyelvükön tanultak hibátlanul és folyékonyan tudjanak magyarul beszélni”.

Ei bine, autorii și sârmanii învățători sunt de vină de Dr. Ghibu?

Nu „prin mine s'a făcut lucrul”, după cum a avut d. critic amabilitatea să susțină, ci prin Planul în vigoare, prin vitregia vremilor!

În virtutea acestei pretențiuni a Planului de învățământ, s'au văzut siliti învățătorii a introduce din geografie, istorie, constituție și aritmetică manuale pur maghiare, cari să cuprindă întreaga materie de învățământ fixată în Planul de învățământ Nr. 80.000 — 1910, căci altcum se expuneau primei dlei școlile, în înșas existența lor.

Acest fapt mi s'a adus la cunoștință, chiar și din partea colegilor din arhidieceză, sollicitând completarea cursului meu de maghiară în sensul Planului Nr. 80.000 — 1910. Nu *interese materiale* căci de eram condus de ele, *completam manualul îndată la 1910* și nu lăsam să pierd 3 ani școlarii, ci silit de împrejurările vitrege, mi-am ținut de datorie să salvez învățătorimea și școlile, prevenind introducerea manualelor pur maghiare și evitând primejdia de a li se sista ajutorul de stat, care e sinonim cu *închiderea școlilor*.

După ce d. Dr. Ghibu a criticat manualele mele de maghiară cu totul din alt punct de vedere, fie-mi permis, întru apărarea lor și restabilirea adevărului, a invoca ca martori pe cei mai competenți, judecătorii (recenzenții) oficiali ai acestor manuale.

„Hivatalos Közlöny” dela 1 Maiu 1907, iată ce publică între altele, relativ la cursurile mele de maghiară: „...mert a birálatom tárgyát képező két munka valóban mintaszerű. Mint gyakorlati könyvek a legjobb elajta művek közé sorozhatók; román nyelven még éppen nem ismerék munkát, amely ily világos és könnyű módszerrel oktatná magyar nyelvre a népiskolába járó gyermekeket”.

În aprobarea ministerială de sub Nr. 43.830—1910, iată cum se pronunță între altele recenzentul: „...a birálatom tárgyát képező munka minden tekintetben a legsikerültebb alkotásaihoz sorakozik”.

Recenzentul ven. consistor aradan, unul dintre cei mai de seamă profesori de limba maghiară la noi, iată ce scrie în recenzia sa oficială: „In general cărțile dlui Vuia *corespund recerștelor*. Lectiile intuitive și piesele de cetire, din punct de vedere pedagogic, sunt grupate cu *istetiime și rară dibăcie pedagogică*. Despre limba acestor manuale numai favorabil ne putem exprima. Este frumoasă, ungușească, limpede și ușoară”. (Vezi actul consistorial Nr. 1865—1911.)

Recenzentul oficial al diecezei caransebeșene iată ce scrie în recenzia sa oficială dela 27 Iulie 1910:

„Între manualele de acest fel, aceste două sunt *dintre cele mai bune*. Piesele sunt ușoare și bine întocmite. Îndeosebi partea a doua e *foarte succesă*”.

ELEFON: 912.

Atelier cu putere electrică pentru încadrarea tablourilor.

Specialități de cadre

Asortiment foarte bogat de cadre ovale și rotunde, foarte moderne. — Serviciu prompt și conștiințos. — Prețuri convenabile.

Freiman Testvérek

ARAD, str. Weitzer J. nr. 9.

Se caută ucenici cu plăte.

Atentatul dela Dobrițin.

— Știri mai noi. —

Arad, 28 Februarie.

Cercetările de până acuma nu dau nici un rezultat pozitiv; pentru un moment stagnează și atentatul se îmbracă tot mai mult în mister. Nu se știe, numai se presupune, cine sunt autorii și care-i izvorul. Chiar și falșilor Mandasescu și Avram li s'a pierdut urma. Femeea Bugarski, bânuită de complicitate, s'a dovedit că e nevinovată. Atât se poate vedea că atentatul a fost bine plănuț și că după cei doi indivizi necunoscuți se ascunde o conspirație, al cărei fir duce până dincolo de țara românească.

Rezultatul cercetărilor

se poate cuprinde în raportul făcut de șeful poliției din capitală, Dr. Carol Nagy, care a sosit ieri din Cernăuți. D-sa a spus:

— Am constatat că atentatul a fost comis de doi indivizi, cari se numesc Mandasescu și Avram. Dar se prea poate că nu acesta li adevăratul nume, atât e sigur că au fugit în România. Am căutat și după o femeie cu numele Kovács și am aflat o mulțime, dar nici una nu are parte la atentat.

— Am aflat că atentatorii au ezitat să dea pachetul la poșta centrală din Cernăuți. Ștampila comunei Hadikfalva, întrebuintată la împachetare, e falsificată. Peste tot Mandasescu lucra și Avram plătea cu bani de aur.

— Portarul hotelului îmi spune că i-a întrebat cum poate încăpea un policandru într'un pachet relativ mic; la care Avram i-a răspuns: „Acesta-i un obiect în miniatură foarte fin lucrat și o să-l dăruim unui popă”.

— Atentatorii au trecut granița în 21 Februarie, prin punctul Ițcani și în România li s'a pierdut urma.

Amenințarea poliției.

Ziarele scriu că de când cercetarea a luat caracter antiromânesc, poliția din Dobrițin primește o mulțime de scrisori de amenințare. În una din ele se zice:

„Să nu vă atingeți de Români, căci armata României stă pregătită și va face una cu pământul această țară blăstămată”.

Numai cât și aceasta pare o invenție fantastică a lui „Pesti Hirlap” ca multe altele.

Declarațiile părintelui Dr. Vasile Lucaciu.

Asupra atentatului din Dobrițin părintele Dr. Vasile Lucaciu a dat ziarului „Szamos” din Sătmar următoarele declarații:

— Ne întristează adânc și ne pune în uimire pe toți această degenerare ticăloasă a pasiunilor omenești și cred că nu e nimeni care să nu condamne acest atentat groaznic.

— Dar condamnând această degenerare, căutăm în stările generale indiciile, cari dau naștere în măsură mare la nemulțumire, amărăciune și disperare.

— Români ar avea destule cauze pentru nemulțumire și disperare. Despre Ruteni nu vorbesc, pentru că nu vreau să fiu avocatul chestiunii rutene. Pe Ruteni intelectualii i-au părăsit, preoțimea i-a amăgit, cu un cuvânt i-au vândut pentru interesele lor personale. Dar asta-i treaba lor. Istoria va arăta cu vremea adevărurile sale.

— Vorbind de situația Românilor, noi am avea destule motive ca să fim nemulțumiți și să ne exprimăm nemulțumirea. Nu voiesc să

mă extind asupra acestor cauze, pentru că cu ocaziunea tratativelor, la cari am sosit din Bruxella numai în zilele din urmă, comitetul a luat în scris plângerile noastre, cari astfel sunt cunoscute înaintea țării întregi.

— Dar nu ajunge să constatăm numai cauzele nemulțumirii, precum și împrejurarea că le-am arătat cu sinceritate, ci trebuie să nizuim pentru ameliorarea situației.

— Ne întristează foarte mult tonul presei opoziționiste față de Români, mai ales că și de astădată vrea să arunce asupra Românilor disprețul acestei crime scârboase. Ne fiind cunoscut până acuma atentatorul, nu se pot cunoaște nici cauzele cari l'au determinat să comită crima.

— Nu ezit să spun, că această ținută a presei opoziționiste o cred mai periculoasă pentru statul maghiar, decât însuși atentatul mizerabil.

— Noi Români ca element susținător de stat, cu adevărat am putea zice față de presa opoziționistă: Apără-ne Doamne de prieteni, că de dușmani ne știm noi apăra.

— Așa, ca să numesc, bunăoară pe Lovászi Márton, care într'un prim articol publicat în ziarul „Magyarország”, făcându-i din prima zi răspunzător pe Români pentru atentat — a comis prin aceasta un atentat cu mult mai mișelesc contra patriotismului și păcii interne a țării, de cum a fost atentatul cu bomba; deoarece atentatul îl condamnă sincer oricine, pe când celălalt atentat politic comis de Lovászy e așezat în fruntea ziarului ca să fie apreciat pentru că provoacă lupta pe viață și moarte între elementul român și maghiar și profetește că Ungurii trebuie să învingă iar Români să se prăpădească.

— Noi Români nu-i purtăm nici o dușmănie poporului maghiar, dar avem datorința să condamnăm paraziții Ungariei și ai poporului maghiar, cum sunt Lovászy și Apponyi, apoi ziarul „Pesti Hirlap” și o parte a presei opoziționiste în ce privește atitudinea lor față de chestiunea de naționalitate. Pe acești agresori cu drept cuvânt îi putem privi ca pe niște paraziți ai poporului maghiar.

— Din partea cui și din ce cauze a fost comis atentatul — la aceasta cu mintea întreagă și judecată sănătoasă nu se poate răspunde. Doar nici atât nu se știe cine a fost făptuitorul, cum s'ar putea știi atunci ce l'a determinat? Oricine ar fi, a făcut o tâlhărie — și e cea mai mare inconștiență să generalizezi faptele unui individ ori ale unui grup de oameni, măcar și numai asupra Românilor sătmăreni, mai ales când nu e nici un indiciu serios.

— Părerea mea e că atentatul mișelesc e opera unui individ ori a câtorva oameni, dar nu a unei națiuni și nicidecum a Românilor.

MAI NOU.

Declarațiile dlui Panaitescu.

„Az Est” publică în numărul său de 1 Martie că d. Panaitescu șeful siguranței generale a statului român a declarat azi înainte de amiază, corespondentului său din București, că atentatorii nu trebuie căutați nici în România, nici între Români din Ardeal, ci în alte părți. Urmărirea atentatorilor e într'un stadiu atât de progresat încât

azi seara, sau mai târziu în cursul nopții ei vor fi duși la București. Autoritățile sunt în urma lor și deținerea lor se așteaptă în fiecare moment.

Informațiile aceste sunt autentice

și le puteți comunica ziarului Dvoastră. Mai mult nu pot spune.

Studentul Cătăraiu.

Poliția din București și Iași în urma cercetărilor făcute a constatat că de fapt trăiesc în București doi oameni cu numele Silviu Mandasescu și Todor Avram, dar aceștia n'au nici un amestec cu atentatul din Dobrițin. Atențiunea poliției e îndreptată asupra unui student sărac din Basarabia: — Cătăraiu, care venise la București în 1907, unde a trăit în o mare sărăcie. De o vreme însă studentul Cătăraiu a început să ducă o viață foarte luxoasă, iar mai deunăzi a dispărut din capitală. Complicii lui s'ar fi refugiat în Rusia și s'ar afla deja în Chiev.

Alte scrisori de amenințare.

Episcopul Miklóssy — după cum se afirmă — a primit azi o altă scrisoare de amenințare, de mână femeiască.

„Bomba de ecrazit — se spune în această scrisoare între altele — a fost numai răspunsul ideii noastre. Acum n'a succes, dar nu vei scăpa din mâinile noastre. Nu fi uimit dacă vei primi o astfel de știre despre... cu reședința în Roma, sau despre... din Viena. Aceasta scrisoare am scris-o cu o față nevinovată, iar eu i-am zis rămas-bun acestei celei mai întunecat țări: Ungariei, deja de 4 zile”.

O altă scrisoare de amenințare ar fi primit azi înainte de amiază și prefectul din Dobrițin, Elemér Domahidy, trimisă din București. Pe corespondența scrisă românește i se comunică prefectului că în România s'a pus la cale o conspirație împotriva tuturor persoanelor cu rol în politica maghiară, iar atentatul îndreptat contra episcopului Miklóssy a fost numai începutul seriilor de atentate.

Scrisoare din Viena.

Serile de popice. — Revelionul. — Serbarea Unirii. — Ședințele literare la societatea „România Jună”. — Relațiile între studenți. — Cum e și cum ar trebui să fie. — Filmul „Independenței”. — Deschiderea cursurilor de limba română la universitate. — Ultimele evenimente.

Viena, 25 Februarie.

Sătui de viața sgomotoasă de oraș mare, studenții noștri din străinătate așteaptă cu mare dor vacanțele, istoviți de munca de peste an, ca să se retragă în colțul drag al țării lor, să poată vorbi din aerul curat și parfumat și să se bucore de soarele dătător de viață, de care au lipsă în odăile lor scunde de prin marile capitale și tocmai lipsa de el ne-a răpit nouă, adese, cele mai frumoase speranțe. După un interval scurt se întorc iarăși în ele și-și reiau munca obicinuită din anii trecuți, îndurând adeseori mizerii pe lângă un studiu obositor.

Și ca să nu se piardă într'un mediu străin de sufletul și limba lor, mediu ce distruge adese tot idealismul și toată dragostea de neam, ei își au în toate centrele mari de cultură societăți unde convin, au bibliotecă și ziare și nici în străinătate nu uită de scrisul românesc.

Eram în trecere prin Viena și ca român m'am interesat de tot ce e românesc. În anii trecuți s'a făcut mai multă vorbă despre societatea noastră, cea mai veche dintre toate societățile studențești și cu cel mai frumos trecut, „România Jună”.

Anul ăsta s'a putut eeti puțin de tot prin ziare despre societate și activitatea ei, și nu din cauză că nu s'ar fi făcut ceva la societate, n'ar fi fost nici o activitate la ea, ci cauza adevărată, că vin puține vești despre ea, era lipsa unui corespondent.

În anul ăsta s'au aranjat din inițiativa bătrânului membru din colonia română din Viena, dl Dr. Sterle N. Ciurcu, care la o vârstă înaintată se interesează cum numai se poate de binele societății „România Jună”, ca și în anii tinereții, seri de popice, dându-i fiecăreia din domnișoarele din colonie o seară, să aranjeze în ea ce-i va plăcea, fie concert, teatru sau recitări, spre a încheia astfel viața socială dintre studenți și colonie și a-i face să se simtă și aici, în depărtare, ca în mijlocul rudelor și cunoscuților.

Pitoreștiile noastre costume naționale n'au lipsit la aceste serate.

Am luat parte la toate seratele. Din piesele teatrale s'a reprezentat „Ariciul și sobolul” de Victor Eftimiu

în seara dată de domnișoara Uța Ursuleac, bucovineancă. Ca piesă modernă a fost nevoe de multă tehnică, și membrii „României June” și-au dat toată osteneala, să-i asigure succesul. Pe lângă d-șoara Uța Ursuleac, care și-a dat toată silința în rolul ei, am remarcat o deosebită dexteritate în executarea rolurilor la d. Petruc și d. Alvirescu-Pistelli.

Apoi s'a mai reprezentat, cu mare succes, farsa „Nevasta lui Cerceluş” de Petre Locusteanu, în seara aranjată de d-șoara Zoe Munteanu. Rolurile au fost interpretate cu înțelegere. D. Costi Oancea în „șeful”, a fost cât se poate de corect și original. D. Ghiță Șerban, Gică, a știut să observe bine diferitele situații din rolul d-sale, cel mai greu din piesă.

D-șoara Zoe Muntean în rolul ei dublu de soție și soră a fost bine. D. Emil Turtureanu în „omul năcăjit” a fost foarte bine ales. Ceilalți încă și-au achitat bine rolurile.

Noul comitet, sub prezidenția dlui Ionică Nandriș, cand. med., un student serios și energetic, care și-a câștigat simpatia tuturor, a aranjat „Revelionul”, tradiționalul revelion, în presara anului nou, la care a luat parte întreaga colonie română, ofiterime română și străină și alți oaspeți distinși din Praga, Karlsbad, Iași, Arad, Lugoj, Pojon, etc. Universitatea din Viena a fost reprezentată prin decanul prof. Wegscheider.

La 24 Ian. (6 Febr.) s'a serbat „Unirea Principatelor” cu o deosebită solemnitate. După intonarea cântecului „Pe-al nostru steag” de corul societății, președintele „României June”, d. Ionică Nandriș vorbește despre însemnătatea „Unirii” și dă apoi cuvântul conferențiarului festiv dlui Alecu Isăceanu, doctorand în teol. și stud. în filozofie. D. Isăceanu, a ținut un frumos discurs despre „Unirea Principatelor”, făcând să treacă pe dinaintea auditorului toate figurile marilor bărbați, cari au înfăptuit-o și a dat cetire martorilor oculari ai acestor clipe mărețe și înălțătoare.

D-șoara Lucia Popovici a recitat cu mult temperament și talent „La iconă” de Vlahuță.

Apoi a luat cuvântul d. A. C. Popovici și a vorbit despre înțelesul filozofic al cuvintelor lui Moș Ioan Roată de Creangă: „că tot noi, cei mulți, țărani, trebuie să rădicăm peatra”, cuvinte cu mai mult înțeles decât scrierile atâtor filozofi de duzină. Fiește cu un călduros apel la studenție, că ei să nu învețe numai buchea moartă, ci să știe afla scopul adevărat al vieții.

Cu „Trei colorii” și alte cântece a luat sfârșit serbarea „Unirii”, ce a fost, aducându-ne totodată aminte la toți, de ceea, ce va să vie.

A' luat parte la această serbare colonia, ofiterime și toată studenția română.

Am luat apoi parte la sesiunile literare aranjate de „România Jună”.

A vorbit d. Zenovie Păclișanu, despre „Desvoltarea politicii la Români din Ardeal”, d. Dr. Iuliu Crișan despre „Bolile de piele și tratamentul lor”. d. Dr. Lazar Popovici despre „Noțiuni igienice și sociale”, dând apoi diferite sfaturi și îndrumări studenților, cari cu mare dragoste și atenție l-au ascultat. D. Alexandru Isăceanu a vorbit în 3 conferințe despre „Mitropolitul Veniamin Costache”, „An nou și an vechiu” și încă una al cărei subiect mi-a scăpat din memorie. Despre d. Isăceanu am mai amintit și mai înainte că și d-sa ca președinte al comisiei literare, și-a arătat întotdeauna tot interesul și toată dragostea pentru soc. „România Jună”.

Sâmbătă la 14 Februarie s'a deschis la universitatea de aici, un curs de literatură română în limba română. Și aci în vechea universitate rudolfină a resunat de pe catedră o prelegere în limba română, o sută de ani de când Aromânul Boiadgi își publicase tot aci vestita lui gramatică. A mai crezut el, oare, așa ceva? A vorbit, după cuvântul introductiv al celebrului romanist prof. Wilhelm Mayer-Lübke, în care motivase ținerea cursurilor în limba română, d. prof. Dr. Dimitrie Caracostea despre volumul lui Galaction „Bisericiuța din răzoare”, voind să facă o legătură între literatura veche, cu care își va continua d-sa cursurile, și cea actuală. Sala 34 era arhiplină de bătrâni și tineri, români și streini.

La 17 Februarie s'a reprezentat, în folosul sărăcimii Vienei, la chinoteatrul de aci, vestitul film român

„Răsboiul pentru neatârnat” și toți Români de aci s'au grăbit să-l vadă și n'a fost suflot, ce n'a simțit un fior de mândrie în acele clipe înălțătoare.

Voi trece acu la viața studenților între olaltă și la ținuta lor observată față de „România Jună”. Ardelenii sunt unii membri la societate, alții nici nu știu măcar unde e societatea, presupunând că știu că există.

Bucovinenii, o mână de studenți, în loc să se entuziasmeze pentru unire și solidaritate, aice în Viena, departe de vârtejul luptelor politice din Bucovina, aice unde pot să se desvolte liberi de influența de partid sunt, singuri, împărțiți în partide. Ba, mai mult, ei între ei s'au provocat la duel, lucru frumos de altminteri pentru o cauză mare. Au eșit pe teren și au vărsat sânge pentru nimicuri.

Atunci m'am gândit, ce s'ar putea face cu acești tineri, căci ei sunt viitorii noștri oameni mari, dacă ar fi între ei unire, solidaritate și disciplină, când rolul studenției în viața popoarelor s'a manifestat tocmai acu în Suedia și când însuși regele a apelat la ajutorul lor, zicându-le între altele: „Eu studenți conțez pe voi, și cred că voi prin cunoștințele și știința voastră veți da explicații țării asupra acestei chestiuni. (Era vorba de sporirea armatei, pe care nu o accepta guvernul și o voia poporul.) Fiți-mi mână de ajutor la străduințele ce mă preocupă. Indemnați și pe alții și succesul nu va lipsi. Cugetați, că e vorba de patria noastră comună, de țara, a cărei viitor e și viitorul nostru, a cărei fericire e fericirea voastră și a cărei onoare și onoarea voastră”.

Ce cuvinte mari și înălțătoare!

Și noi ne certăm.

Dar nu disperăm, e încă vreme de îndreptare.

I. Nanu.

Cronică din Paris.

Arta, amatorii și ignoranța ei. — Lucrările de terasament ale Parisului. — Câteva versuri inedite de Victor Hugo.

Paris, 25 Februarie.

V'ar supăra oare dacă v'aș vorbi iar de Gioconda? Aventura ei a dat loc la atâtea studii, articole, informații mai ales aici în Franța, încât parizienii cu greu dacă îi mai pomenesc numele fără a-l însoți de nenumărate comentarii. Poate că nici odată vestitul portret al lui da Vinci n'a fost mai popular ca acum. El n'a fost desigur niciodată mai admirat și mai criticat fără măsură. Furtul și regăsirea lui i-au dat o aureolă nouă. Faima lui a pătruns până în clasele cele mai străine de arta picturală. Sunt oameni cari habar n'au de ce este un cap de operă, și cari se arată totuși niște fervenți admiratori ai Giocondei. Aceștia formează ceea ce se numește marea publică, adică grupul imitativ, cari adoptează părerile culese prin ziare întocmai așa cum le găsesc, fără a le asimila cătuși de puțin. Paralel cu aceștia avem masa acelor cari, dotați cu un spirit mediocru dar contradictoriu și agresiv, cred de cuvință să fie de o opinie opusă cu cele curente, negând ce se admiră, admirând ce se contestă. Micii burgezi, demisavanții, ființele cu o cultură incompletă compun în general această clasă socială. Pentru moment obiectul, antipatiei lor este Gioconda. Ei îi neagă orice calitate și îi găsesc defecte peste defecte. Când pomenesc de pânza marelui florentin, ei înalță din nimeri cu un dispreț adânc — și se arată surprinși că lumea acordă atâta importanță unei opere mediocre. Ei își închipuiesc a da dovadă de personalitate respingând părerile celor mulți, de-ar fi ele îndreptățite sau nu.

Din fericire că există o minoritate care n'asteaptă evenimentele de actualitate pentru a admira și consacra un cap de operă. Furtul Giocondei n'a influențat cătuși de puțin judecata lor asupra ei. Ei au admirat-o în trecut, după cum o vor admira și în viitor. Ceeace-i impresionează pe ei în orice situațiune sunt elementele omenești eterne, iar nici de cum fluctuațiunile modei. Și această siguranță și originalitate de judecată aparține numai acelor cari cugetă prin sine înșiși, dupăce și-au îmbogățit duhul printr'o cultură

temeinică și serioasă, iar sufletul printr'o educație artistică perseverentă.

Nu mă surprinde faptul că Anatole France a părăsit Parisul cu un fel de ostentativitate, alegându-și domiciliul la Versailles. Marele oraș trece printr'o prefaceră radicală. Cele mai multe străzi sunt spintecate de-a tot lungul lor, lăsând să li se vadă conductele de apă, de gaz și dând o imagine, trivială dar justă, a unui pântec omenesc căruia un chirurg i-ar fi dat la iveală intestinele. De cele două părți ale șanțurilor astfel obținute, se îngrămădesc pietrele de pavaj, lutul, nisipul, în movilele pitorești. Când plouă, noroiul este abundent; când e vreme frumoasă, razele soarelui inobilează desordinea, făcând să lucească conductele descoperite și dând impresia unei mine de aur în miezul străzilor parisiene.

Este o modă astăzi aici de a se ironiza lucrările municipale ale Parisului. Aspectul lor e într'adevăr puțin plăcut; dar ele sunt necesare. În zilele noastre, promiscuitatea unui oraș mare cum este capitala Franței, e ceva de necrezut. Și admir mai mult ca ori când spiritul omenesc căruia îi reușește să conducă lucrări de terasament pe temelii așa de fragile. Miile de automobile, de camioane, de trenuri, de trăsuri, cari străbat neîncetat Parisul, știți d-voastră pe ce teren se rostogolesc ele? Pe o suprafață infim de subțire. Gărită, ciuruită ca o sită. Dacă ați vedea un plan al Parisului subteran ați rămâne de sigur ulmiți și îngroziiți de primejdia aparentă în care trăiesc locuitorii lui. Începând cu catacombele cari se întind pe întreg malul stâng al Senei și sfârșind cu bolțile suprapuse ale metropolitului, cu canalurile subterane, cu conductele de gaz și de apă, ați vedea pe ce baze complicate este clădit Parisul. Și totuși, enormele vibrațiuni la care dă naștere din zori și până în noapte târziu mișcarea fantastică a metropolei, nu pricinuește nici o surpriză serioasă.

Progresul tehnic e una din laturile cele mai admirabile ale spiritului uman. Dar dacă pe deoparte el ameliorează condițiile de trai, pe de alta el creiază primejdii inedite. Reflexia aoeasta am mai făcut-o mai știu când în aceste coloane, relativ la invenția cinematografului. Și de sigur că va veni o vreme când materia prea mult frământată de om își va epuiza forța de rezistență. — Grija noastră va fi atunci de a simplifica pe când tendința noastră de astăzi e de a complica orice întreprindem. Care va fi în acest caz rezultatul activității înfrigurate din epoca de acum!

D. Barthou nu este numai un eminent om de stat, el este și un istoric și un literat de talent. Fostul prim-ministru al Franței nu se ocupă numai de politică; ea toate că în opoziție, el nu este absorbit în mod exclusiv de luptele și hărțuiriile de partid. Dlui Barthou îi place să-și consacre timpul liber conferințelor literare. Una și cea mai recentă din aceste conferințe, ea e dedicat-o copilăriei lui Victor Hugo.

Cu prilejul a o sută douăsprezece aniversări dela nașterea celui mai popular poet francez, d. Louis Barthou și-a arătat din nou, într'un discurs frumos, admirația sa față de marele răposat. Victor Hugo este idolul fostului ministru președinte, care posedă o bogată colecție de manuscrise de ale poetului printre cari și multe versuri inedite. Grație dlui Barthou ziarele au putut publica două mici poezii inedite de Hugo cari pe mine unul m-au fermecat. Voiți d-voastră să vi le transcriu aici într'o foarte slabă traducere în proză? Iată'o pe cea dintâi, care datează din 1847 și e scoasă dintr'un carnet.

Unei prietene.

Oglindește-te în sufletul tău unde, de când suferi, Picătură cu picătură au căzut plânsurile ochilor tăi; Te vei regăsi acolo: apa care cade din ceruri
In fundul prăpăstiilor se prefăce în oglinzi.

Apoi versurile de mai jos, datate din 1856, cari exprimă admirabil lucrarea inconștientă a artistului când duhul lui oscilează între veghe și somn.

In această oră din noapte când omul e vag și tulbur,

„KRISTÁLY”
FABRICĂ DE SPĂLAT CU ABURI
GLUJ (KOLOZSVÁR).

Pachetare gratuită.
La lucrări de peste 10
coroane, expediarea se
face franco. (Ki 1548-52)

Curățire și vopsire chimică
de haine în orice culoare.

Călcare lucie de gulere. Co-
mandele din provincă se execută repede.

Când carnea și sufletul nostru, între cer și între pământ
[par duble,
Câte-odată, în clipa când dau să adorm,
Când toate valurile umbrei vin și se înfioară în mine
O idee apare duhului meu, apoi trece:
Sau câte-un vers profund șerpuește în spațiu,
Ca un pește alunecos, ondulând, greu de somn.
Și-l admir un moment, ciudat, obscur și fraged
Dar când vreau să-l prind, el fuge, se amestecă cu alte
[umbre
Și pe veci se infundă în întunecimile sumbre!

C. R. B.

INFORMAȚIUNI

Drumul rublelor.

Arad, 28 Februarie 1914.

S'a amintit atât de des, în anul din urmă, că războiul balcanic a fost pornit și alimentat de rublele rusești, încât astăzi apropierea și drumul lor prin alte țări, se desenează înaintea ochilor noștri ca un pericol, care nu mai poate fi de parte. Visuri rele, în cari crezi, și de ale căror urmări, ori ce ai face, nu poți să scapi, astfel ne par și căile rublelor. În țara asupra căreia se revarsă e ceva stricat, ceva în descompunere. Acolo acasă, e și rubla tot așa de rară ca și la noi în țară *coroana*; dincolo de hotarele țării pare că ar fi mai liberă mâna care le distribuie.

Alexandru Jandric, fost sublocotenent în armată, ca mulți alții, s'a înglodat în datorii. Se vede că a auzit de povestea rublelor și și-a îndreptat privirile spre S.-Petersburg, cerând ministrului de război să-l primească în armata rusească. A primit un răspuns negativ din partea ministrului, dar o scrisorică a atașatului militar rusesc din Berlin îl chema în S.-Petersburg și-l îndemna să intre în serviciul Rusiei ca spion. Deocamdată îi punea în vedere 50 cor. pe zi, și ca arvună îi trimitea 200 cor. Înglodat în datorii, cum era, nu a stat mult pe gânduri. A plecat în capitala țării. L'au învățat acolo o scrisoare secretă, i-au dat câteva adrese, i s'a spus de ce destăinuirii are mai mare lipsă conducerea armatei rusești și, tescuindu-l cu ruble, l'au trimis acasă. Cu ajutorul fratelui său, locotenentul Cedomil Jandric, a ajuns în posesiunea celor mai tainute planuri și secrete militare pe cari le trimitea stăpânilor dela St.-Petersburg. Norocul a fost, că conducătorii monarhiei nu au riscat un războiu în timpul când aproape toate secretele militare erau liferate dușmanilor de Redl și Jandric.

Judecătoria militară a condamnat pe locotenentul trădător, la pierderea rangului și 19 și jumătate ani închisoare. Astăzi sentința aceasta a fost aprobată și din partea cercurilor conducătoare. Trădătorul nu a mai apelat sentința, care în acest fel intră în vigoare.

Dacă ar fi să căutăm cauza decăderii morale a unui om, pus să apere țara pe care o trădează, cred că ar trebui să înșirăm o mulțime de împrejurări, cari au fost de atâtea ori espuse în coloanele acestui ziar. Între aceste cauze, de sigur, nu va fi cea din urmă parada ce se face chiar și cu patriotismul în țara noastră, parada ce se face pentru lustruirea vieții militare, parada ce se face de ochii lumii, și parada făcută de dragul parăzii. Armata și menirea ei e un lucru cu mult mai însemnat, mai serios; îndrumarea spre adevărata ei menire răpește mai multă energie și timp, decât să rămâie mai mult decât jumătate pentru paradă. Acolo unde se muncește serios, fiecare e conștient de obligamentele sale. O viață trăită în muncă cinstită nu poate desechilibra nici bugetul nici viața morală a cuiva.

Rublele își fac drumul lor obișnuit și nu ele vor fi vinovate pentru poticnirea lui Redl și Jandric.

Dar rublele pot să facă și alte lucruri. Consiliul de miniștri rusesc a aprobat planul ministrului de agricultură, prin care va cere dela Dumă 10 milioane, și jumătate de ruble pentru canalizarea ținutului Carabagh (în Transcaucasia). Toate acțiunile rusești sunt îndreptate spre o mare liberă. Drumul îi stă închis în toate părțile: Marea-baltică o stăpânește Germania și țările scandinave; Marea-neagră o închide Constantinopolul, care a rămas tot în mâinile

semilunei; din Extremul-orient au fost izgoniți Rușii, de „Măimutele galbine”, și acum i-a mai rămas un singur drum: spre Sinul-persic. Prin acest loc i-ar sta Rusiei deschise toate căile mărilor sudice cu bogățiile lor. A treia parte din pământul ce se va canaliza va fi plantat cu bumbac, un articol comercial, pe care până acum Rusia îl desfăcea prin import. Prin noile arterii de viață economică și comercială, Transcaucasia va fi mai aproape de țara țării, și oștirile împărătești vor străbate mai ușor dincolo de plaiurile Caucazilor. Șanturile ce se sapă în apropierea Mării-Caspice, vor umezii boconcii Cazacilor în undele Oceanului-indic. Altfel... nu s'ar revărsa milioanele de ruble cu atâta dărnicie! (V)

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme răcoroasă, în multe părți ploi.
Prognostic telegrafic: vreme răcoroasă, ploi.
Temperatura la amiazi a fost: 7.3 C.

Consistor plenar în Arad. Consistoriul din Arad a ținut azi ședință plenară sub președenția P. S. Sale părintelui Episcop Ioan I. Papp. Au fost de față asesorii: Roman Ciorogoriu, Petru Ionaș, Aurel Petrovici, Petru Truția, Dr. Teodor Botiș, Dr. Iustin Marșieu, Ios. Moldovan, Aurel Călnicean, Gherasim Serb, Florian Roxin, Traian Vățian, Gheorghe Popovici, Fabrițiu Manoilă, Dr. George Ciuhandu și secretarul consistorial V. Goldiș.

Înainte de a se intra la ordinea zilei P. S. Sa părintele Episcop în cuvinte pline de căldură a parentat pe răposatul asesor consistorial Dr. Nicolae Oncu, iar asesorii au dat expresiune condoleanței lor prin sculare luându-se act și la procesul verbal.

Prin moartea răposatului Dr. Nicolae Oncu a devenit vacant mandatul unui deputat mirean la sinodul eparhial al Aradului în cercul Giula și consistoriul a luat dispozițiuni pentru alegerea unui alt deputat. Comisar consistorial pentru scrutinarea alogerei a fost numit d. Dr. Cornel Ardelean avocat în Chișineu. Termenul alegerii s'a fixat pe 9 (22) Martie, iară scrutiniul pe 16 (29) Martie.

S'au luat dispozițiuni pentru arondarea cercurilor electorale la sinoadele protopopești în cele două protopopiate, ce se vor forma din protopopiatul de acum al Timișorii și anume chestiunea arondării acestor cercuri s'a transpus spre deliberare și decideră la sinodul potopopesc al tractului Timișorii, încă nedespărțit, rezervându-și consistoriul aprobarea ulterioară a hotărârilor, ce se vor lua.

În chestia canceliștilor protopopești s'a decis a se înainta sinodului eparhial propunerea ca să se admită sinoadelor protopopești urcarea dotației pentru cancelariile protopopești până la suma de 700 cor., cu considerare însă la referințele speciale din fiecare protopopiat.

Accentuându-se tot mai mult necesitatea de a se zidi o nouă reședință episcopescă și localuri pentru oficiile consistoriale, s'a decis a se publica concurs pentru planurile trebuincioase acestor zidiri și s'au fixat pentru acestea planuri 2 premii, unul de 1500 cor., și al doilea de 500 cor.

După terminarea ședinței asesorii au fost la masă oaspeții P. S. Sale.

Premiera „Domnului Notar”. Am anunțat deja că mâine (Duminecă) va avea loc pe scena Teatrului Național din București premiera piesei „Domnului Notar”.

Cei cari cunosc piesa dlui Octavian Goga, ne asigură că e o veritabilă cap'd'operă de observații fine și în acelaș timp o acerbă satiră a anumitor lucruri și moravuri politice din Ungaria.

Rolurile principale ale „Domnului Notar” vor fi interpretate de dnii: I. Brezeanu, Z. Bârsan, I. Petrescu și R. Bulfinsky. Acești distinși actori sunt o garanță că piesa dlui Goga va obține prin interpretarea lor, tot succesul ce-l poate avea.

Un proces de presă al ziarului nostru. Redactorul nostru responsabil d. Constantin Savu însoțit de dl avocat Dr. Gheorghe Crișian din

Arad s'a înfățișat azi în Oradea-mare la desbaterea procesului intentat ziarului nostru de o populară stărpitură care poartă uniformă preotească gr.-ort. și care se numește *Ion Braniste* din comuna *Toarcla*. Acest „preot” român a ajuns la o disgustătoare faimă prin faptele lui condamnabile, cari stăruie să fie o ironie la adresa învățăturii lui Christ. Popa Braniste e prototipul decadenței morale la care poate ajunge vr'un membru al tagmei preotești. Cumpărat de Sași din comuna Toarcla el a fost duhul rău care a coborât toate necazurile asupra poporenților săi. Poporenții ne mai putându-și dela o vreme suferi murdăriile, l-au tras în fața judecății, unde i-au descoperit toate josniciile, încât l-au făcut — înaintea judecătorilor indulgenți — pe săracu popa Braniste stană de piatră. După informațiile primite, — știindu-l și de mai înainte, — am luat notă despre felul cum face „Sfinția Sa” apostolat. Informația noastră, se vede, l-a tulburat rău pe sfântul părinte Braniste și într'un moment de furie ne-a intentat proces de calomnie.

De, când toți te acuză de fapte mârșave te dai la justiție și-i ceri concursul și ajutorul.

Nu ne-am mira însă absolut de loc dacă popa Braniste va ieși dela desbatere cu fața răzătoare, purificat definitiv de măritul tribunal, iar redactorul nostru responsabil condamnat pentru calomnierea unui — „om cinstit”.

Conferințele cercului „Le foyer” la Ateneul Român din București. Luni se va deschide la Ateneul român, seria de conferințe organizate de societatea *le Foyer* (Căminul) din Franța.

Seria conferințelor va fi deschisă de d. *George Lacour Gaget* membru al Institutului care va vorbi despre „*Napoleon și Iosefina*”.

La 20 Februarie, d. *Andre Tardieu*, redactor la „*le Temps*” și profesor la școala de război, va vorbi despre „*Avântul României și politica europeană*”.

La 3 Martie, d. *Louis Barthou*, fost președinte de consiliu al Franței, va vorbi despre poeziile lui *Rostand* „*Les Musardises*” și despre „*Chanteclair*”.

La 5 Martie, d. *Louis Barthou* va vorbi despre „*Cucerirea aerului în literatura franceză*”.

La 10 Martie, d. *Stefan Lauzanne*, prim redactor la „*Le Matin*” va vorbi despre „*Franța cea mai mare*”.

La 4 Aprilie, d. *Jean Aicard*, membru al Academiei franceze, va vorbi despre *Alfred de Vigny*.

Petrecerea țăranilor rom. din Arad-Pârneava. Măine, în Duminecă lăsatului de brânză va avea loc la „*Casa națională*” petrecerea de carnaval împreună cu concert și teatru, aranjată de țăranii români din Pârneava, în favorul sf. biserici.

Din programul bogat și bine ales amintim punctul mult promițător: „*Barbul lăutarul*” de V. Alexandri, predat de tânărul țăran Cornel Măcean. — Invitări speciale nu s'au făcut.

Rugăm publicul arădan să sprijinească această manifestație culturală a țăranimei noastre.

Inceputul la 8 și jum. ore seara.

O serată muzicală de binefacere în Budapesta. Primum următoarele: Ieri (Vineri) a avut loc în Budapesta o splendidă serată muzicală în scop de binefacere, la care și-au dat concursul: violinistul Gheorghe Enescu, cântăreața milaneză Fino Savioo, Chiarina, cântărețul de operă Frederic Reiner și pianistul Teodor Szántó.

A fost o îmbătătoare serată cum se întâlnește rar, o serată de cântece fără pereche, de fascinată artă muzicală.

O mistificare. Marele poet Osian, slăvit și înălțat atâta vreme de toate popoarele Europei, s'a dovedit acum în mod neîndoios, că nici nu a existat. Adevăratul autor al celebrelor poeme osianice, este un institutor Mahenbourg, care a adunat cântece populare scoțiene, pe care le-a versificat cu darul său extraordinar de a

face rime. În felul acesta, s'a misificat o întreagă lume timp de mai bine de câteva secole.

Din Bucovina. Din Cernăuți se anunță: După recensământul din 1910 s'a constatat că populația Bucovinei atinge cifra de 800,068 locuitori. La finele anului 1913 comisiunea statistică a calculat numărul locuitorilor la 850,000.

Intrevederea între contele Berchtold și marchizul Di San Giuliano. Se anunță din Roma: Privitor la întrevederea între contele Berchtold și marchizul Di San Giuliano s'a luat hotărârea definitivă, ca ministrii de externe a celor două state aliate să se întâlnească în 15 Aprilie în Abbazia. Cu prilejul acestei întâlniri, judecând din unele aparențe, vor avea loc consfătuiri de mare importanță între cei doi miniștri. În aceste consfătuiri la cari vor lua parte și ambasadorul italian la Viena, prințul de Avarna și ambasadorul monarhiei la Roma, Mérey Kajetan, se vor discuta chestii, a căror rezolvire vor face relațiile prietenești dintre Italia și Austro-Ungaria și mai intime.

Ministrii vor petrece 4 zile în Abbazia.

Serata teatrală a Clubului sportiv „Gloria” din Arad, ținută aseară în sala „Casei Naționale”, a avut un succes remarcabil. S'a jucat „O ședință comună” frumoasa comedie în două acte a dlui G. Stoica.

Rolurile au fost împărțite în modul următor: Stan Uluială, notar comunal: dl Aurel Ciungan, Ilie Dumbravă, primar: dl George Dan, Ioachim Conțoceanu, scriitor: dl George Ienciu, Sava Ridiche, servitor: dl Alexandru Vesa, Marius Zarvă, cand. de avocat: dl R. Moldovan, Nicolae Barză: dl Ioan Șirian, Ion Tăpușă: dl Ștefan Curticean, Nistor Tăpușă, comerciant: dl Mihai Drecin, Zevedei Retevei: dl George Voștinariu, Paramon Coghilă: dl Pinte, Ispas Somnea: dl Mihai Crișan, Mariu Tânjală: dl George Bogățian iun., Izidor Rozemberg, industriaș: dl Zenovie Voștinariu, Un sătean: dl George Bogățian sen., Frusimica, soția lui: d-soara Ana Curticean, O crâșmăreasă: d-soara Mărioara Molnar.

Diletanții toți (printre cari am remarcat adevărate talente) și-au studiat rolurile cu conștiințiozitate, drept aceea piesa a avut un succes strălucit. Public a fost numeros, deși sala spațioasă a Casei Naționale putea primi și mai mulți. După reprezentarea teatrală reușită a urmat dans până în zori, în mijlocul celei mai vii animații.

Venitul curat a fost destinat pentru augmentarea fondului societății. — *Rap.*

Odisea unei schioape. O tânără femeie cu apucături strănii se preumbla serile trecute, pe cheiul de l'Horloge, din Paris.

Nesțind că e observată, necunoscută, după ce a lăpădat mai întâi piciorul ei de lemn, căci era schioapă, se aruncă în Sena.

Dar guardul municipal Muracciole, care era de serviciu, o văzu, și apucându-o de rochie, o scăpă dela o moarte sigură. Desperată, fără a face mofturi, își luă piciorul de lemn și fu dusă la un comisariat de poliție, unde declară că se numește Antoaneta Theisen, în vârstă de 20 ani, muncitoare. Își povestește, precum urmează, viața:

— „Lipsită de afecțiunea ailor mei, cari îmi dădeau să înțeleg că eram pentru ei o sarcină, neavând prietene, am voit să mă omor în mal multe rânduri. La vârsta de 15 ani, am încercat să mă asfixiez. Mai târziu, la Anvers, unde locuia familia mea, m-am așezat pe șinele drumului de fer. Expresul trecu, dar grătarul din fața locomotivei mă aruncă la o parte și o roată îmi rupse piciorul drept. De atunci am trăit nenorocită și adineori am încercat iarăși s'o sfârșesc cu viața”.

O inaugurare. Alaltăieri s'a inaugurat la Monte-Carlo, în prezența unui imens public bustul în bronz al marelui compozitor Massenet, autorul frumoasei opere Manon.

La inaugurare a luat parte pe lângă artiști

și academicieni și d. Viviani, ministrul instrucțiunii publice care a și prezidat solemnitatea.

În jurul împotmolirii vasului W. Rousseau. Din Roma se anunță: După ziarul „Echo de Paris” împotmolirea cuirasatului Waldeck-Rousseau ar fi mai gravă decât s'a părut. Vor trebui mai multe luni pentru despoteșterea vasului. S'au început lucrările pentru a se despovăra vasul.

Lupta împotriva unei bande de 2000 de tâlhari. Din Roma se anunță: Se crede că victimele bandiților chinezi care sub numele de Lupii albi au pustiit în ziua de 29 Ianuarie, ținutul Liu Toheu s'ar urca la numărul de 1300. Tâlharii, în număr de 2000 s'a închis în cetățuia dela Ciang-Yang-Kuoan, de unde țin piept celor 25,000 de soldați cari au fost trimiși de cârmuire să prindă pe hoți. Ei sunt înarmați cu puști moderne și dispun de munițiuni din belșug.

O casă de bani căzută în mare. La sosirea vaporului „Principesa Maria” în ziua de 10 Februarie, în portul Balcic, se aflau 12 case de fier pentru bani ale ad-ției financiare Dobrici, iar ca delegat de primirea lor era perceptorul crașului Balcic, d. C. D. Constantinescu. Rupându-se frânghia dela o sapană a vaporului la descărcarea lor în mahoană, o casă de bani a căzut în mare, fapt pentru care d. perceptor n'a voit a semna procesul verbal de primire.

S'a telegrafiat la Constanța pentru sosirea unor scafandri cari să scoată casa de bani din mare.

Panică la un cinematograful. Din Salerno se anunță: Ieri seara, la teatrul Marcuci, în timpul unui spectacol cinematografic, un mic film a luat foc. Spectatorii cuprinși de panică au fugit disperăți spre eșiri.

Eșirea le-a fost împiedecată deoarece unii căzuseră zdrobind pe alții.

5 persoane, între cari 2 soldați, au murit. Sunt numeroși răniți, între cari 5 serios.

Modificarea statutelor casei sultanului. Membrii casei sultanului au ținut zilele trecute ședință sub președinția principelui moștenitor. În consiliul de familie s'a hotărât modificarea statutelor casei sultanului. Conform acestei hotărâri, viața în harem va fi supusă unor anumite restricțiuni, în conformitate cu principiile eugenitice. Copiii născuți de soțiile ilegite ale principilor nu vor mai avea dreptul la titlu de prinț.

Principii vo fi crescuți în copilărie după legile musulmane, iar mai târziu vor fi trimiși să-și facă studiile în Europa.

În jurul turburărilor din Portugalia. „Reichspost” află că printre monarhiștii grațiați de parlamentul portughez se află și principele, Don Joan Almeida. Principele, care se află de mult în închisoarea din Lisabona va fi pus în libertate, sub condiție ca să nu mai calce teritoriul portughez.

Greva minerilor francezi. Din Paris se anunță: Greva minerilor, care a început în zilele trecute este generală în regiunile centrale și în Franța de vest.

Bogații sunt recalitranti! Rokefeller evită cât poate pe agenții fiscalului, întocmai ca cel mai nenorocit cetățean.

Pentru a încasa fiscal drepturile sale, funcționarii trebuie să recurgă la tot soiul de șiretenii. Astfel, zilele trecute, la palatul din Londra a miliardarului Rokefeller s'a dat un bal la care a participat multă lume.

S'a remarcat că un dansator elegant, a dansat mult cu nepoata miliardarului.

A doua zi acesta făcu o vizită de rigoare și mare fu surprinderea lui Rokefeller, când tânărul îi prezintă o hârtie oficială prin care era somat să achite fiscalului o sumă de... 62 milioane!

Lovitura a fost dureroasă.

S'a mai constatat apoi că tot Rokefeller mai datora, pe trei ani în urmă, statului 175 milioane.

Cum i se va înmâna fatala hârtie miliardarului?

O nuntă cu bucluc. La Las-Palmas (Spania) s'a celebrat în biserică San-Francisco, căsătoria

lui Juan Berez cu domnișoara Concha Miranda, când un incident se produse.

Unchiul fetei, în urma unei discuții violente cu ginerele, refuză să mai servească de naș și se retrase. Trebuia căutat un altul.

Ginerele se puse pe căutat, până când își găsi nașul în... o fostă metresă, care aflând de nuntă sili pe fostul ei amant să stea câteva zile în societatea ei. Ginerele se supuse și apoi aducându-și aminte de nuntă, rugă pe amanta să să-l lase. Amanta admise cererea cu condiția să-l însoțească.

Zis și făcut. Ambii în complectă stare de ebrietate pătrunseseră în biserică, unde se inclinase o strașnică încăierare între partizanii ginerelei și ai miresei. Rezultat: 7 persoane grav rănite, 14 persoane arestate, între cari și ginerele, proces de divorț și alte procese pentru scandal provocat, loviri, profanațiunea locașului sfânt etc.

Urmările unei greșeli. O tânără olandeză, Catherine O'Rowke, în vârstă de 20 ani, a obținut 175 mii dolari (un dolar 5 cor.) ca daune-interese pe care curtea din Mincola (Long-Island) a condamnat o mare companie să-i plătească, din următoarea cauză.

Acum trei ani, această tânără fată traversa Atlanticul pe bordul unui vapor, când echipajul descoperi cadavrul unui copil de curând născut.

Acuzată de a fi mama acestui copil, ea fu condusă la infirmeria vaporului, unde doctorul o desbracă. Fu ținută acolo 3 zile și i se făcu 5 examene, până când adevărata culpabilă a fost descoperită.

Din cauza rușinei pătite irlandeza a intentat proces companiei și a câștigat o... prea frumoasă zestre.

Fiecare rău își are câte odată bunul său.

O lecție cu folos. Francezii convinși că pot face ocolul pământului fără a cunoaște altă limbă decât pe a lor și anglo-americanii au aceeaș convingere despre limba lor.

În această privință s'a întâmplat comediografului francez Eugen Brieux o mică aventură hazlie, în timpul recentei lui călătorii în Indii. Într'o zi academicianul avu nevoie să îndeplinească oarecare formalități birocratice și se duse în acest scop la biroul unui înalt funcționar englez. Incepu să-și expue cazul pe franțuzește, dar funcționarul îl rugă să vorbească pe englezește. Brieux, care nu cunoștea această limbă, reuși cu greu să dea să înțeleagă ce dorește. Apoi spre cea mai mare surprindere a lui, auzi pe funcționar spunându-i în cea mai curată franțuzească: „Acum domnule academician, dacă voii putem continua conversația în frumoasa dv. limbă”. Comediograful voi de sigur să afle de ce interlocutorul îl constrânsese să bolborosească pe englezește. Funcționarul îi răspunde! „Toți colegii mei cari ocupă în Indii un post de oarecare importanță, cunosc limba franceză ca și mine, dar noi nu ne servim de această limbă când suntem în exercițiul funcțiunii, ca să dovedim străimilor cari sunt nevoiți să recurgă la noi cât e de imprudent și neplăcut pentru un călător să nu fie în stare a vorbi englezește”. Academicianul mulțumi funcționarului pentru lecțiunea dată și își propune să tragă din ea profit pentru sine și alții.

Mișcarea revoluționară în Epir. Încă prin luna August din anul trecut, s'a început o mișcare revoluționară printre locuitorii din Epirul de nord. Mișcarea a fost atârțată și mărită prin agitatori greci, cărora le-a succedat să formeze așanumitele batalioane sfinte. Mișcarea e îndreptată împotriva statului albanez și urmărește scopul că Epirul de nord să primească o autonomie, ca apoi mai târziu să poată fi încorporat la Albania. În fruntea mișcării, care e sprijinită cu bani de coloniile grecești din America, stă un așanumit guvern autonom în frunte cu fostul colonel al armatei grecești Zographos și metropolitul grec din Coritza.

Măine în 1 Martie se va începe evacuarea Coriței de către trupele grecești și în locul lor vor ține ordinea jandarmeria albaneză, organizată sub conducerea ofițerilor olandezi. De sine înțeles că opunerea revoluționarilor, cari nu voiesc să recunoască statul albanez va izbucni cu toată vehemența acum cu retragerea trupelor grecești.

Guvernul grecesc a luat toate măsurile împotriva insurgenților și a dat ordin de arestare împotriva guvernului autonom din Epirul de nord. Deși o mare importanță nu i se poate da insurecțiunii din Epirul de nord devenită ac-

...totuși ea va cauza conflicte sângeroase și va neliniști ținuturile de sud ale Albaniei.

• **O furtună răstoarnă două vagoane ale unui tren expres.** În momentul când expresul de Leutschberg sosea la Kandersnel (Elveția), a izbucnit din tunel, izbucni o teribilă furtună, vântul „Foehn” începuse să bată cu violență.

(Foehn e vântul de Nord-Est care cauzează mari ravagii.)

• Două vagoane ale trenului expres au fost răsturnate și mai mulți pasageri au fost omorâți și alții grav răniți.

• **Un dar al Bey-lor albanezi.** „Berliner Tagblatt” află că toți bey albanezi vor oferi suveranilor Albaniei două coroane de aur împodobite cu teaua albă a lui Skanderbeg.

• **Exportul petrolului românesc.** Bogăția soluției României în petrol se arată din an în an mai mare; ar trebui numai ca statul, să îngrijească a face ca din această imensă bogăție să se resfrângă ceva și asupra locuitorilor.

Exportul realizat cu produsele petrolului și cu petrolul brut în cursul anului expirat a întrecut cu mult anii precedenți.

S-a exportat în 1913, pentru următoarele țări:

Germania 126,295 tone; Anglia 232,880 tone; Austro-Ungaria 77,184 tone; Belgia 25,136 tone; Bulgaria 13,149 tone; Egiptul 121,642 tone; Franța 151,402 tone; Grecia 6,958 tone; Olanda 44,974 tone; Italia 118,643 tone; Norvegia 8,186 tone; Rusia 9,114 tone; Serbia 3,675 tone; Danemarca 13,893 tone; Turcia 64,682 tone; Spania 111 tone; Tunis 8,204 tone; Elveția 1,155 tone; Suedia 9,190 tone.

Adică în total, exportul României a fost de 1.036.446 tone petrol și derivate.

Cea mai bună clientelă a fost Anglia (232.880 tone față de 214.195 tone în 1912). Vin apoi: Franța, Germania, Egiptul, Italia și Turcia.

Valoarea aproximativă a acestui export atinge cifra de 100 milioane 773.850 lei, față de 60 milioane din 1912, adică aproape îndoit.

Și aceasta cu toate piedecile mobilizării, ale lipsei de vagoane, etc.

Dacă timpul ar fi fost normal și n'ar fi fost stăjenită de lipsa mijloacelor de transport, exportul României putea să meargă în 1913 până la 125 de milioane lei.

• **In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmanna** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cu cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmanna, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mi 1621)**

• **x Nadler és Dr. Schönfeld** fabrică de oroloage pentru turnuri, **Budapesta VIII, Prater 9.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

• **x Minge pentru football, ghete pentru football, lopeți pentru tennis, minge și jucării, asortiment bogat și laore ieftin la firma Hegedüs Gyula, Arad, bulev. Andrassy nr. 16. Telefon 506. (He 1891).**

• **x Noutăți de primăvară, pălării elegante, cravate corapi, albituri pentru bărbați, batiste pentru buzunar, jucării de gumă, căciulii pentru călătorie și bogat asortiment de tot felul de articole de modă pentru băieți, cu prețuri foarte ieftine în prăvălia de modă pentru bărbați „Cale” Arad, bulev. Andrassy nr. 15.**

• **x Incuierea scaunului e o adevărată plagă pentru omenire.** Chiar și în cazuri când purgativele artificiale s'au dovedit a fi zadarnice, apa amară naturală Franz Josef are efect sigur. Somități străine, ca Attfield, Bontny, Pehling, Liebermann și alții că această este una dintre cele mai binefăcătoare pentru suferinzi.

Suferinzi cari sunt nevoiți să întrebuințeze în mod permanent purgative, cari purgative dela o vreme nu mai au efect, să întrebuințeze apa amară Franz Josef care totdeauna are efect moderat, dar sigur. Actualul director al univ. reg. italiene „Clinica Medica” din Roma, profesorul Baccelli, fost ministru al instrucțiunii, declară că de aceea comandă totdeauna apa Franz Josef, fiindcă această apă fără a avea gust neplăcut are totdeauna efect grabnic și sigur! De vânzare în farmacii, drogherii și băcăni, ori se poate comanda direct dela: **Ferencz József-gyógyforrások szétküldési igazgatósága, Budapest. Hi 821**

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 28 Februarie.

Grâu pe Aprilie	12.42
Grâu pe Maiu	12.31
Grâu pe Octomvrie	11.14
Secară pe Aprilie	9.34
Secară pe Octomvrie	8.67
Ovăș pe Aprilie	7.63
Ovăș pe Octomvrie	7.67
Porumb pe Maiu	6.75

Bibliografie.

A apărut:

„**Transilvania**”, An. XLV Nr. 2 pe Februarie a apărut cu următorul cuprins: **Sextil Pușcariu**: Istoria literaturii noastre vechi: **Capitolul I. Dr. O. Ghibu**: Direcțiunile bune creșteri. **Ioan Boior**: Cărbunele. **Dări de seamă**: I. cavaler de Pușcariu: **Notițe despre întâmplările contemporane. Sibiu, 1913. (Dr. I. Lupas)**. **Cronică**: Științe: **Popularizarea științelor. Piatra de var combustibilă. Ce este radiul? Întrebuințarea aeroplanelor. Ectoparazitele și Evolutionismul. Școlare**: Profesorii universitari români din Bucovina în politică. Ceva despre școlile noastre secundare. În legătură cu reforma învățământului secundar. Școala comercială din Brașov. Dela secția școlară. **Curs de împletit nutele. Limba românească în liceele din Bucovina. Profesorul Rein la Sibiu. Școală de mame. Chestiunea manualelor în școlile primare. Literatură pedagogică. Acțiunea cooperativă: Activitatea conferențiarului cooperativ. Activitatea Asociațiunii: Cursurile Asociațiunii. Adresa Asociațiunii către bănci, Membrii Asociațiunii. Biblioteca populară a Asociațiunii. Agenturile. — Premiul Murășan.**

Așa cum se prezintă acum revista „Asociațiunii” umple un gol în viața noastră culturală. Era lipsă de o bună revistă de popularizare și de informație. „Asociațiunea” ne-a dat-o. Membrii cari o primesc gratuit o vor citi cu folos și o vor aștepta cu interes. Indemnăm pe toți cărturarii noștri să se înscrie membri ai Asociațiunii”. În schimbul taxei de 10 cor. pe an primesc o revistă lunară foarte bună, care va fi tot mai bogată și tot mai interesantă, dacă toți cărturarii noștri vor considera de o elementară datorie a lor de a se înscrie membri la Asociațiune.

A apărut nr. 1. din „**Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe Sud-Orientale**” Ianuarie 1914 22 p., publicație lunară sub conducerea dlor profesori **N. Iorga, G. Murgoci și V. Pârvan**, ca manifestare a activității Institutului, având de scop să dea o informație critică asupra întregii bibliografii recente cu privire la Sud-estul Euro-

pei și să stabilească legături cu institutele similare și cu savanții din străinătate și din peninsula balcanică în special.

Importanța **buletinului** în ce privește obiectul colaboratorilor săi — printre care Institutul tinde să atragă și somități științifice din țările vecine — credem că vorbește dela sine, pentru care ne grăbim să-l recomandăm nu numai specialiștilor ci chiar întregului public românesc care-și face o datorie din cunoașterea mediului și împrejurărilor în care e menit să se desvolte neamul nostru.

Abonamentul e de 6 lei în țară și 8 în străinătate, 20 bani un număr.

LA LIBRĂRIA „CONCORDIA” ARAD SE AFLĂ DE VÂNZARE:

Guilem Șorban: Piese lirice și jocuri românești pentru piano în 4 caiete. Prețul unui caiet cor. 3.—, 4 caiete împreună cor. 10.— + porto conținutul caietului I: **Joc românesc, Hora, Cântec fără cuvinte. Caietul II. Joc țărănesc, Vals lin, Pe scrânciot. Caietul III: Variațiuni asupra temei „Zis'a badea c'a veni”, Joc românesc. Jocul fetițelor. Caietul IV. Mazurca, Ardeleana, Melancolie.**

Calendar portativ pentru tinerime pe anul școlar 1913—14. Cu portretul și biografia scriitorilor mai de seamă. Prețul 0.24 + 5 fil. porto.

Teodor V. Stefanelli, membru al Academiei române — **Amintiri despre Eminescu.** Cu o ilustrațiune, faximile și anexe. Cor. 1.50 plus 10 fil. porto.

POȘTA REDACȚIEI.

Acționarul, Dolova. Nu aprobăm punctul dv. de vedere. De altfel rapoarte de acest fel nu se publică. Aranjati dv. lucrurile acolo.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

C. N. P., București. Am primit 20 cor. în abonament până la 31 Martie 1914. Biblioteca Românească din Târgoviște nu a plătit nimic în abonament și e datoră din August 1913.

E. P., Avrig. Așteptăm dar numai până la un termen fix.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Ulei de sămânță de curcubetă (dovleac) curată, pentru masă. La dorință se trimite mustră.

Leigyel Sándor és Társa Pankota
Le 1856—2)

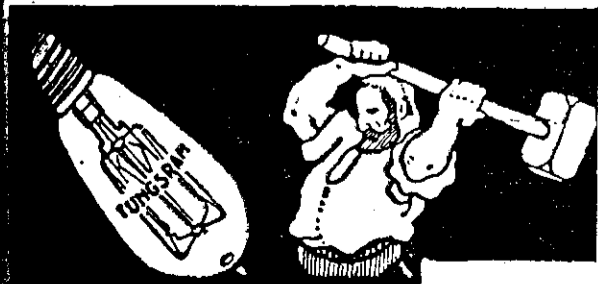
OFERT.

Un tânăr, frumos, sănătos, de 22 ani, matur de comercialele superioare, cu o avere de 30.000 cor.; o ospătărie cu o învățare anuală de 40.000 cor. într'un oraș românesc, caută o fată cu cel puțin 15.000 cor. bani gata. Oferte însoțite cu fotografiile să se trimită administrației. Discrețiunea e chestie de onoare.

(Mo 1864 3)

Să nu primiți altfel de lampă decât lampe veritabile cu fir **TUNGSRAM.** cu inscripția **Fabricație din patrie.** Feriți-vă de imitațiuni!

(Bo 1798)

Din public*).

Noi subscrișii Români din comuna Nerău am cetit în Nr. 21 al „Românului” a. c. o „întâmpinare” iscălită de Axente Popovici și Ioan Cioban, în care se spun curat numai neadevăruri despre stările din satul nostru. Dela început mărturisim că cel ce a scris întâmplările dela alegerea noastră de chinez a spus curat numai adevărul.

Am tăcut însă atâta vreme de aceea ca să vedem ce judecată se aduce asupra lui P. Mezin și Filip Fisan, despre cari Axente Popovici și Ioan Cioban zic că ar nevinovăți. La 21 Februarie au fost declarați de vinovați și judecați la câte 20 zile închisoare.

Noi locuim împreună cu Nemții, cari mai rău decât Ungurii ori alte neamuri ne-ar înghiți într-o lingură cu apă. Pentru că ei sunt mai puțini, am voit să le dăm și lor atâția oameni în conducerea trebilor dela comună câtă li-se cade după numărul lor. Dar, ei nu s'au mulțumit, ci voiau să aibă câți noi ba chiar și mai mulți. Și atunci ne-am gândit să le arătăm, că suntem mai tari noi, mai cu seamă că ei nicicând nu țineau cu noi, ci mai bine cu orice trăini. Când am avut și noi candidat naționalist pe Dr. Nestor Oprean, Nemții din alte ate au ținut cu noi, dar ei nu. Și așa de o vreme încoace am condus satul noi de noi, ei aveau numai primar, pentru că așa voia dl protopretore.

Protopretorele ne tot ocăra pe noi Români, că prea suntem și noi cu slăbiciuni și nu dăm nici noi drepturi acolo, unde putem și că ne plângem pe nedrept contra Ungurilor cari fac tot așa. De aceea ne-o spus că nu ne va mai pune chinez român în candidație. La urmă au lăsat Nemții și am lăsat și noi și s'a făcut o legăturală între noi, ca Nemții să aibă 2 membri iar noi 3, iar primarul să fie odată Român, altădată Neamt. Legăturala asta am făcut-o noi toți Români și nu Pavel Fumor, ci el a fost numai tâlmaciul și omul nostru de încredere. Anul acesta s'au făcut alegeri noi. Noi Români ne-am scris oamenii noștri pe seduli, dar când colo la rezultat ne-am trezit, că s'a șters Ioan Gavrilescu, om mai sărac, dar Român bun și om de omenie. L'au șters Filip Fisan și frații Mezin din pricina că ar fi ziuș (napszamos, cum ziceau ei) și cu ajutorul Nemților l-au și trântit. Noi Români ne-am cam supărat, că suntem batjocoriți chiar de frații noștri și că se face deschilinire între oameni după avere și nu după omenie. Așa tulburati ne-a ajuns ziua alegerii de chinez. Nu știam pe cine să alegem dintre Români. Și pentru că știam că este mare dihonie între familia Fumor și Mezin, nu îndrăzniam la început să cerem vr'unul dintre ei să primească slujba aceasta. Numai când frații Mezin au început să umble cu șoalda și ne pomeniam tot de oameni pătați și se lingusiau pe lângă Nemți, atunci l-am rugat pe P. Fumor să primească slujba aceasta. Pentru că dânsul mai ținuse slujba asta spre mulțumirea noastră și apoi mai știam, că e un om de cinste care nu se târguie cu nimeni când e vorba de Români și ce e mai mult nu a batjocorit nici când pe cei săraci măcar că este mai înstărit la noi în sat. Și dânsul ne mai putând închide ușa oamenilor, cari îl rugau să primească, s'a învoit și după cât știm și protopretorele l-a găsit vrednic pentru asta măcar că i-a spus verde și lui și notarșului, ca să nu-l folosească de unealtă când e vorba de lucruri românești. Noi așa credem și așa am cetit prin foile noastre, că așa trebuie să se poarte oricare Român de omenie. Și de aceea noi Români, curați și nepărtinitori ne-am alăturat pe lângă el și l-am scos ales, deși frații Mezin cu ajutorul Nemților și-au rupt și gura și talpa să ne trântescă și să ne facă de rușine chiar la noi în sat și au umblat pela protopretorele cu Nemții pe ascuns să nici nu-l candideze. Ba ce e mai dureros P. Mezin ne-a numit „dârze” înainte de alegere. Așa-i istoria alegerii. Noi Români curați pentru Fumor, frații Mezin cu Nemții, cu G. Fisan, pentru că ei de ei erau abia 30. Noi așa știm din ziare că n'avem să ne amestecăm cu străinii și să ținem laolaltă. Axente Popovici și Ioan Cioban zic însă că ei tot pe Român au votat, dar au ținut și Nemții cu ei. E bine, noi așa cetiam că și pe Mangra, Burdea și Corcan iar Români au votat cu străinii alături și de aceea au fost puși în foaie ca

* Pentru cele cuprinse în această rubrică redacția nu ia răspunderea. N. Red.

trădători, pentru că Români au pus alt candidat. Așa am făcut și noi. Am candidat pe P. Fumor și ei ca Români de omenie au trebuit să țină cu Români, iar dacă nu le-a plăcut de el să meargă acasă, dar să nu se ducă la Nemți. Doar înainte de alegere 40 de Români așa am înaintat rugare la d. fibirău, ca Nemții să nu se amestece la noi și nici noi la ei. Dar ei nu s'au ținut de vorbă și dacă noi știam aceasta, nu ne învoiam ca să fie aleși candidații lor așa pe ușor fără votare, ci i-am fi trântit pe toți. Și o spunem de pe acum că în viitor, nu mai lăsăm să fie aleși Nemți, măcar să nu mai fie candidat Român la slujba de primar.

Că G. Fisan n'a fost pentru slujba asta se vede de acolo, că nici fratele său n'a votat pe el, Nemții numai din bătaie de joc au ținut cu el.

Nu este adevărat că vr'unul din familia Mezin ar fi putut fi chinez.

Eremie Mezin a fost doar în slujba asta din încrederea noastră a Românilor, dar a fost suspendat, pentru că din negrija lui au pierit banii comunei, căci în loc să-i fi dus la vre-o bancă, cum a hotărît reprezentanța, i-a ținut la comună, de unde s'au furat într-o noapte și așa a rămas comuna noastră păgubită cu vre-o 15.000 coroane. Dar dânsul este și pătat. Sub Nr. 4999/1913 a fost pedepsit pentru calumnie. Prin urmare nici candidat n'ar fi putut, de ales și mai puțin, căci doar n'o să alegem noi un om care așa ne-a știut păzi avutul nostru.

Fratele său Pavel Mezin nici pe atâta. El a fost pedepsit sub nr. 5047/913, 2865/1903, 5339 1913. Iar mai pe urmă cu 20 zile închisoare alături cu Filip Fisan¹⁾, pentru că au spart ferestrele la preotul nostru și la primarul nostru în ziua alegerii. Ei au apelat, dar nu credem să scape mai pe ușor, pentru că prea s'a dovedit vinovăția lor. Asta doar nu putea fi chinez, doar n'a ajuns satul nostru de răs?!

Pe lângă asta d-lui mai are și o concubină, dar nu așa ca ceilalți țărani, ci cocoană cu pălărie, pe somne de aceea a dat Cons. poruncă să fie luat iarăș în lista membrilor sinodului parohial, pentru că noi l-am scos ca pe oricare altul. Dar ci că i-ar fi scos oarte de servitoare și Consistorul a crezut. Dar noi nu credem, pentru că și până acum a avut slujnici, dar nicicând fratele său Dr. Ioan Mezin avocat ca om învățat nicicând nu s'a căruțat cu vr'una și nici n'a mers alături de ea pe stradă. Dacă d-lui ca om învățat îi dă atâta cinste, noi cu mintea noastră așa am judecat că trece de nevasta lui.

Tot satul așa crede.

Noi sătenii știm atâta, că el a avut o muiere tare de omenie dar a lăpădat-o, ci că a voit să-l puște. Dar dânsul nu numai că n'a dovedit, dar nici averea nu vrea să i-o dea. Și am auzit și aceea, că astă vară într-o foaie unguerească*) ar fi stat scris că el a pus la cale să-l puște, ca să se mântuie de ea și să pună mâna pe averea ei. După priceperea noastră asta-i mare necinste să se scrie așa ceva despre cineva și omul care ține la cinstea lui trage la răspundere pe acela care a făcut așa ceva. Dar Pavel Mezin nici până azi n'a făcut nimic, pe semne îi este frică.

Ci că acolo a fost schimbat numele, dar nu numele hotărăște ci întâmplarea.

Noi astea toate le știm și de aceea nouă Românilor nu ne place de familia Mezin, pentru că ei mai de mult umblă și dau târcoale pe la Nemți. La alegerea de notar de acum 2 ani tot așa au făcut. Au votat pe un Neamt, deși Români s'au hotărât să voteze pe Român și dacă nu va fi candidat Român, pe oricine, dar pe Neamt nu, pentru că Nemții l-au rugat pe fibirău să nu candideze Român.

Fibirăul i-a ascultat și n'a candidat pe un Român care a recurs.

Nu este adevărat că f. Fumor se pune cu șla în fruntea poporului și că cu mulțimea ar vrea să arate că ce poate. Cu f. Fumor merg Români mulți și de omenie, cu f. Mezin foarte puțini doar Axente Popovici și Ioan Cioban.

Prin urmare d-lor să facă bine și să nu mai scrie în foi, că noi tragem în cântar numai cu numărul nostru, dar cu cinstea noastră nu. Ci d-lor dimpotrivă cu frații Mezin, nici cu una.

De aceea noi nu ne lăsăm conduși de ei și nici nu-i ascultăm. Cum să ne luăm noi Români

1) Sub nr. 186/1912 altă pedeapsă.

*) Pesti Nopló nr. 169/1913.

după tine maistor Axentie, care odată în via ai avut candidat naționalist și deși satul într a votat cu el, numai tu cu încă unul mort, cotra?!

Ti-au mai plăcut atunci fierele de plug grofului Nákó, decât Români?!

Nu este adevărat că satul compătimește familia Mezin, dimpotrivă noi suntem scârbiți de purtarea lor, pentru că așa știm că dânsii în un lor fără margini s'au amestecat și în trebile de familie ale Fumoreștilor, ori nu-i adevărat?

De aceea comuna nu ține cu voi și de aciați fost puși în ziar. Și pentru că ați îndrăsnit trageți la indoială curățenia noastră de Româba și omenia noastră privată, iată v'am arătăm lumea cu acte dela judecătorii, că cine sunteți. Vă dăm dar sfatul, ție maistor Axente să rămâi la fierele tale și să nu încerci la meșesugul satului mincinos, iar fraților Mezin și Cioban să punem înainte zicala Românilor: „Fiecare pe sere pe limba ei piere”.

Nereu, la 13/26 Februarie 1914.

Cu stimă: Victor Fleșer, Eremie Fleșer, George Fisan, Iulian Minișan, Andrei Sirbu, Teodor Barbu, Eremie Martin, George Muntiac, Teodor Fisan, Valerie Minișan, Timotei Tempian, Iosif Tempian, Pavel Tempian, Nicolae Tempian, George Isacu, Antonie Tempian, Iulian Ardilian, Iulian Crișan, Toma Crișan, Isac Băgari, Nicolae Stefan, Ioan Stefan, Teodor Mădăreț, Toma Stefan, Ioan Stefan tânăr, George Stefan, Ion Lucaci, George Chișeu, Pătru Barbu, Porterie Chișeu, Simion Cioban, Grăvileș, Ion, George Baran, Mihai Băran, George Baran, Milentie Cioban, George Ardelean, George Fleșeriu, Damian Andreiu, Irimie Cioban.

Candidat cu practică află aplicare momentană la

Dr. Andreiu Popovici

advocat

Huedin (Bánffyhungary)

(Po 1890)

Caut un conducător de cancelarie (substituit de avocat sau candidat cu praxă deplină)

Dr. Eugen Mezin

advocat.

Me 1881—3

Felvinc

UN

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria avocatului Dr. Octavian Cernea în Zărnești (Zernest).

(Ce 1890)

Domnișoară

franceză caută lecțiuni la familie mai bune. A se adresa administrației ziarului.

Ho 1895—

Vând 131 jughere

de pământ arător în apropierea Aradului nemijlocit lângă gară. Dr. VICTOR HOTĂRAN, avocat ARAD, str. Karolina nr. 7. Telefon 843.

Ho 1896

Săptămâna de 190 fil.

în

BAZARUL

de concurență dela teatru

FACE SENZAȚIE!

Acum să se convingă depre articlii de mai jos:

Articlii de modă pentru femei:

- 1 buc. corsetă fin brodat, decorat cu datele Cor. 1.90
- 1 buc. cărpe de lână pentru cap, își ține culoarea Cor. 1.90
- 1 cel mai modern reticul Cor. 1.90

Articlii de modă p. bărbați:

- 1 perechi de manșete fine în culori sau albe Cor. 1.90
- 1 per. bretele și 1 per. jăretiere fine Cor. 1.90

Diferite:

- 1 buc. perine pentru canapea cu îmbrăcăminte cu desen Cor. 1.90
- 1 buc. millien, 1 buc. servetă pentru masă și 1 buc. fugar pentru masă Cor. 1.90
- 1 buc. masă fine cari nu-și pierd culoarea Cor. 1.90
- 1 servete pentru pahare Cor. 1.90
- 1 cămașă brodată și cu panglici Cor. 1.90
- 1 buc. de clott negru cu fodră în 20 de feluri Cor. 1.90
- 1 buc. de creton ce se spală cu fodră Cor. 1.90
- 1 buc. de clott cu 1 și 2 ajururi de damel sau pantaloni în orice culoare Cor. 1.90
- 1 buc. cărpe mare Cor. 1.90
- 1 buc. ciorapi de iarnă și vară Cor. 1.90
- 1 buc. batiste fine cu ajur Cor. 1.90
- 1 buc. aparatoare de corset cu broderie și panglică Cor. 1.90
- 1 buc. cămașă de vânător pe din jos Cor. 1.90
- 1 buc. pantaloni Cor. 1.90
- 1 buc. ciorapi „szilk” Cor. 1.90
- 1 buc. cărpe de mătasă pentru cap Cor. 1.90
- 1 buc. de clott late pentru casă în orice culoare Cor. 1.90
- 1 buc. pantaloni albi de șifon ce se spală, cu panglică Cor. 1.90
- 1 buc. de datelă cu broderie Cor. 1.90
- 1 buc. ștergare fine Cor. 1.90
- 1 buc. de clott sau de lister pentru cete dela 5—8 ani Cor. 1.90
- 1 buc. per. socni croșetat Cor. 1.90
- 1 buc. gulere în orice fason Cor. 1.90
- 1 buc. cele mai moderne pălării pentru orice culoare și fason Cor. 1.90
- 1 buc. cravate fine de mătasă Cor. 1.90

Bo 1412

Să pot procura altoaie pentru pomi roditoare de calitate ireproșabilă pomi roditori și pentru promenazi

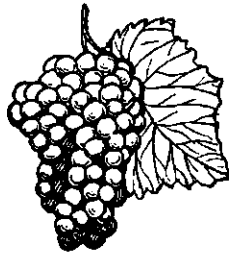
VITA DE VIE
cu rădăcina și altoaie
Preț curent trimite gratuit.

FISCHER és Tszai
Segala de grădinar și stabiliment de viticultură.
Proprietari: AMBRÓSI Mihály și succesorii lui Fischer L.

Bătăturile,

scortoșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 corcană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORDANĂ” în Győr.

Sursa de cumpărare a

ultoilor lemnoase cu rădăcini

Berlandieri, —

Riparia Teleki

și alte soiuri de ulțoi netezi și mlădițe cu rădăcină, — la

Teleki Zsigmond, școală de vie în VILÁNY (com Baranya).
Cereți marele nostru prețurent ilustrat.

La magazinul de lemne

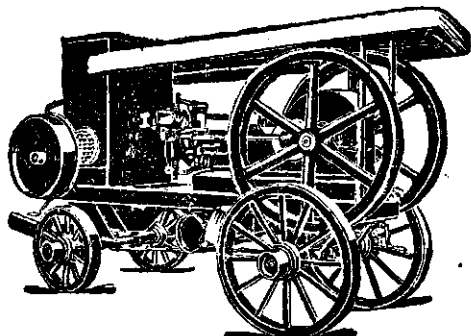
DÓZSA

din Strada Radnai nr. 11

se vinde cu prețuri convenabile totfelul de lemne de foc, măsurate bine.

Telefon nr. 857. (Do 1479) Telefon nr. 857.

Fabrică le motoare cu gaz în Drezda soc. pe acții mai nainte Moritz Hille.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare cu gaz în germania-centrală.

Agentură principală: **KALMÁR ERNŐ,** mașinist diplomat
BUDAPEST, VI, Podmaniczky-u. 4. Telefon 22-76.

Motoare în orice mărime. — Motoare cu benzină, gaz, petrol, oleiu brut, gaz terestru, Diessel și absorbitoare. Prospecte și trimiterea inginerului la fața locului gratis. (Ke 1592)

Pruni bosnieci

„Regina Balcanilor”, —
„Regina Bosniei” și —
„Țarul Dușan”.

ultol puternici, de doi-trei ani, încercați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Brčko (Bosnia).

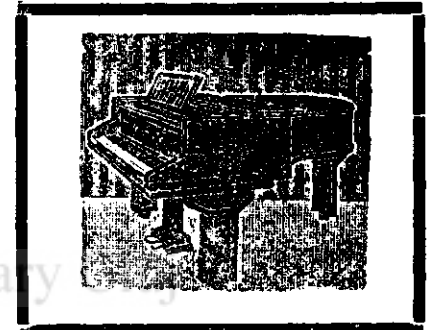
Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-herțegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultol puternici, pe ales. de 3 ani cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia) Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chilgr. cor. 6.— dela Brčko.

(Ko 1841—20)

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI

„PIANURI”

nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

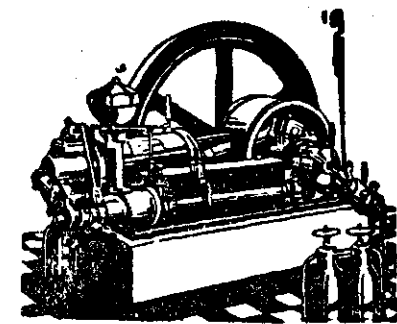
„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provincia: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.

CLUJ (KOLOZSVÁR),
str. Bartha-Miklós nrul 14.

CELE MAI BUNE MOTOARE!

Garantie pe mai mulți ani!

Ke 1201

Condiții favorabile de plată!

Motoare Diesel originale Körting

Motoare absorbitoare de gaz și de benzină. Garnituri de îmblatit cu benzină și oleiu brut, cu vehicule Noutate senzațională! Noutate senzațională!

MOTOARE CU OLEIU BRUT

fără stropire cu apă, — cap de aprins și fără compresor

Gellért Ignác és Társa

birou tehnic.

BUDAPEST, V., strada Koháry nr. 4.

În interesul d-voastră cereți prospect!

Reparator-ul lui KRIEGNER

are efect sigur contra reumei, — podagrai, — ischiasului, — jungurilor, — sfâșieturilor durerilor de spate, etc.

De decenii acesta s'a dovedit un medicament încercat de un efect neîntreout și, că el a ajutat câtorva mii de oameni, asta o dovedește numărul extraordinar de mare al scrisorilor de recunoștință și mulțumită.

În spitalul Rókus făcându-se încercări în 132 de cazuri, în 126 cazuri s'a obținut o vindecare deplină. 1 sticlă mică de Reparatör a lui Kriegner 1 cor., 1 sticlă mare 2 cor.; de vânzare în farmacia, dar fiindcă sunt și falsificări, e mai bine a se comanda cu poșta per ramburs 5 sticle 5 cor., sau 3 sticle mari 6 cor. franco exclusiv dela preparator:

Farmacia KRIEGNER

BUDAPESTA, Kálvin-tér. — Le 1772

MAI NAÎNTE DE A CUMPĂRA VIȚĂ DE VIE, OLTOI DE VIE VIN

pomi sau arbori de lux (de înfrumșețat) cereți în interesul D-voastră cel mai nou catalog al nostru ilustrat, care conține multe lucruri folositoare p. oricine.

Adresa principală: **Szücs Sándor Fia** pepinieri de oltoii de vie și societate pe acții pentru producțiune de vinuri.

BIHARDIÓSZEG. (Ke 1610)

FACEȚI O INCERCARE! „CARNEVAL” (scutit prin lege). + CEA MAI EXCELENTĂ + SPECIALITATE de GUMĂ IGIENICĂ.

Garanță pentru fiecare bucată.
Prețul unei duzine în pachetare originală 6 cor.
De vânzare în centru, la:

Büchler Gyula

WIEN, VII., Keiserstrasse nr. 109.

Preț curent unguresc gratis (pentru o marcă de 80 fil. se trimite în plic închis). — Revanzătorilor li-se dă provizie mare. (Ke 1648)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat lemne Întreprindere de firez-motor

„Hunyadi”

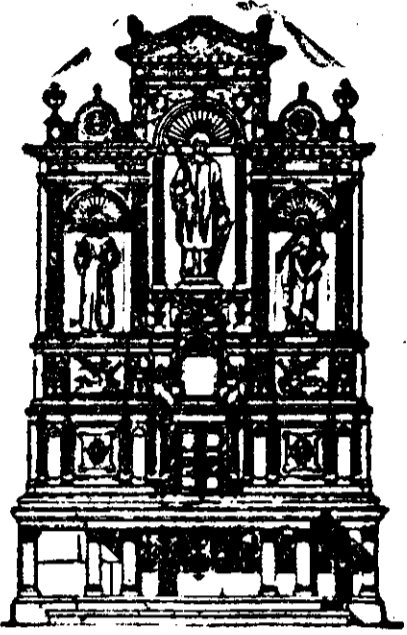
Arad, str. Kossuth nr. 9. Telefon 658,

unde se capătă în permanența lemne foarte bune uscate și creparte, transportate acasă în saci plumbuiți. 100 kigr., pe 3 tăieturi 3 cor. Lemne în stânjini și vagoane cu prețuri foarte ieftine. — La dorință mergem acasă și ne angajăm pentru tăiatul lemnului cu firezul nostru motor. — Principiul nostru este serviciu prompt și conștiințios. — Scânduri întrebuințate, de diferite grosimi, bune, se vând cu prețuri foarte ieftine. (Ha 1484)

STRIZS ISTVÁN

Industria artistică și constructor de altare, atelieri artistice pentru aranjamente bisericesti

Isaszeg, Budapest mellett

Fund. 1894.

Execută în orice stil, altare moderne, iconostasi, peșteri-Lourdes, a. mormânt, fântâni pentru botez și amvoane, statue sfinte, icoane pentru drumuri, din lemn și teracotă, potire, sacralitate, candelabre, felinare și totfelul de lucrări de metal. Haine bisericesti, prapori, broderii artistice bisericesti de aur și mătasă; renovări de biserică, picturi, repararea și aurirea altarelor, pictura altarelor și a totfelului de icoane. Proiecte și desene prospecte gratis. Mergerea la fața locului pe cheltiala proprie. (S 133)

Călbeaza

la oi, capre, porci și vite mari (boi și vaci) se vindecă numai prin medicina probată a apotecarului SIMION ONICIU din Abrud (Abrudbánya).

O doză (porție) pentru o oaie costă 60 fil. — O doză (porție) pentru vite mari costă 3 coroane.

On. public e rugat, ca dintr'o comună să se unească mai mulți la comanda, căci plata poștei le vine așa mai ieftin. La comanda peste 100 cor. jumătate din preț să se trimită înainte, comanda de probă nu se trimite mai puțin decât pentru 10 oi. — Comandele se pot face numai dela:

SIMION ONICIU, apotecar în Abrud (Abrudbánya).

SCRISORI DE MULȚĂMITĂ.

St. Dle Oniciu! Medicina trimisă pentru 10 oi de probă, a avut efect foarte bun, pentru care așa din partea mea, cât și dela cultivatorii de oi, primiți mulțămiri noastre. Acum te rog pentru 151 oi medicină expres. Celelalte comande vor urma. — Nagylaposnot. — Cu toată stima:

Aurel Bărsan m. p., comerciant.

Medicina trimisă de D-ta a avut rezultat bun; vitele de Schweitz au fâtat în pace și încep a se întra; le-a folosit minunat; să trăiți la mulți ani și Vă doresc, ca Dumnezeu să vă ajute a pregăti medicinile comandate bine și de grabă.

Vasile Pop m. p., (Ragla).

Aduc mulțumirile mele; doctoriile contra călbezii sunt foarte bune. Oilor, cari au fost cu gușă după ce au luat doctoria, li s'au tras gușele și o parte din ele o fâtat.

Nicolae Dadariat din Mândra (Alba-inferioară).

Medicina de probă a avut deplin efect, vă rog deci încă pentru 30 oi, să le putem mântui de peire.

Alexandru Cordos m. p., din Recea-Cristur.

St. Dle! Cu leacul contra călbezii ce am procurat dela Dv. am probat cu 10 oi dovedindu-se de foarte bună, am tăiat una după 2 săptămâni de folosință și n'am mai găsit în ea decât 6 fire și acele încă moarte, de acela vă rog încă pentru 30 oi, cât mai îngrabă. — Somostelke, 29 Dec, 1913. Ian Frâncu m. p. com.

St. Dle apotecar! Probând leacul Dv. contra călbezii, m'am convins că e foarte bun, căci după 48 de ceasuri, lapdă călbeaza moartă în gunoi. — Cea mai mare mulțumită îți aduc din inimă. — Mihaești (Hunyad-Dobra) 1914 I. 21.

Martinescu George I. Alexandru.

Să ne păzim de imitații și falsificațiuni.

Alifis „Măgnas” p. faț.

singurul mijloc cosmetic nerămător, contra sgrăbunțelor, de peierii pielii, petolei din față, și părului pielei, roșat și contra tuturor boalelor de piele. După trebuințarea unei singure teie dispar sbărciturile feței. Prețul teie 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnas” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnas” 1 cor. 20 fil.

„Cosmetic „Măgnas” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, creștate aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerină și sălin, deoarece efectul cosmeticului „Măgnas” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti-pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

„Spiri „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrai, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticlă mare 1 cor.

„Spiri „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor. 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru lipsirea decărea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

„Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, înecului scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor.

„Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

„Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

„Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de câtră medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încheie perirea galiților. — Prețul 1 cor.

„Hyphnervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se adăvănzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. Vă păziți de imitații.

Sarkadi és Windisch

magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone. — Reprezentant în Ungaria de sud a mașinilor de scris „ROYAL”.

Vârșet (Versecz), str. Deák-Ferencz 3.

Ornament public bogat asortatul nostru magazin, condiții favorabile de plătit chiar și în rate, pentru mașini dăm 6—10 ani garanție. Mare atelier specialist de reparare. Prețuri gratis și franco. La dorință mergem la fața locului. (Sa 1570)

TELEFON: 179. TELEFON: 179.

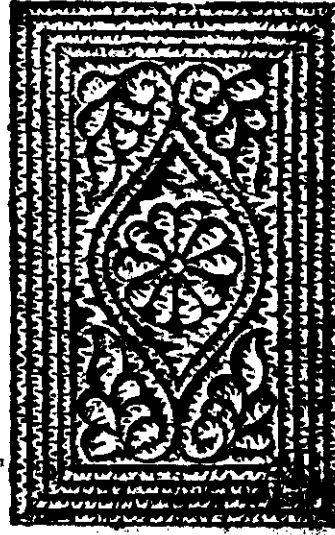
BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY

Acestea acționează în boala de plămâni și de piept moderatează catarul, încetează tusea, împiedică cu durerea. Incetează sprinderea de gât, răgușala și boala de gât, precum și febrilitatea, durerile de stomac și colica. Vindecă hemoroidii și boala genitală, curățește răni. Întărește pofta de mâncare și promovează mîstarea. Mijloc excelent contra durerilor de dinți, durerilor gîmnoși, contra mirosului greu de gură, precum și contra tuturor boalelor de gură și dinți, răgușelii, încetează mirosul greu provenit din gură sau stomac. Mijloc excelent contra imbricului lat. Vindecă orice rană, locuri de răni, orbișul, beșicile provenite din febrilitate, buboalele, uriciorul. Are efect excelent contra durerilor de urechi. E bine să se găsească în fiecare casă pe timpul când băntuie influența, boala sau alte boli epidemice. Adresați-vă lui: A THIERRY, farmacist în „Ingerul pășitor”, PREGRADA, lângă Rohitsch. 12 sticle mici sau 6 mari, sau 1 sticlă mare specială 500 cor. La comanda mai mari, se acordă rabat considerabil!

VERITABILA ALIFIE-CENTIFOLIA A LUI A THIERRY împiedică și încetează înveninarea sîngelui orice operație dureroasă adeseori devine de prisos. Folositoare leșilor. Mize contra durerilor de țale. — oprirea lăptelui și întărirea țitelor. Are efect sigur și excelent contra orbișului, picioarelor rănite, rănilor, umflărei membrilor, — durerilor nervoase în oase, buboalelor, — sdrăbîrilor, împunăturilor, tăieturilor și contra altor răni. Îndepărtează corpuri străine și anume: sticlă, vase, praaf, salitru, spini etc.; efect excelent la concreșterea, carbunculul, rac, vermi, putrezire, bășici, răni provenite din arsură, boala îndelungate imbulzirea sîngelui, scurgerea urechilor, precum și la opărirea pielii copilașilor etc. etc. 2 legie cor. 3-60. Expedarea se face numai cu ramburs sau trimițându-se banii înainte. În Budapesta de vânzare la: farmacia Török József, și în numeroase farmacii.

Se poate și mare de vânzare la drogheriile Thalmyer de Seltz, Hochmeister uladal și Károlyi Tassivérk în Budapesta, ori direct de la A. Thierry, farmacie în Ingerul pășitor, Pregrada, lângă Rohitsch. În anul de vânzare la: farmacia Földes Kelemen și Sfântul Ștefan a lui Noha Vilmos.

STERN S. FABRICA DE PLAPOME ȘI ALBITURI PENTRU PATURI CLUJ (KOLOZSVÁR), strada Szentegyház.n. nrul 7

Atrage atențiunea orn public din loc și din provincii asupra fabricii de plapome și albituri p. paturi aranjată cu excelente puteri de muncă. Execută plapome, matrașe, tofelul de albituri pentru paturi, din material excelent, în mod prompt și cu prețuri convenabile. Primește spre transformare plapome și albituri vechi p. paturi. Se 1219

GEL MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII LOSONCZY LAJOS clasornicaz și bijutier. ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.

Țin în magazin oroloage pentru-buzunar veritabile elvețiene oroloage de părete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuterii de aur și argint. Cel mai ieftină sursă de cumpărat. Serviciu prompt. Mare atelier de reparat. Cu deosebită atenție Losonczy Lajos orologier și bijutier.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Che dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească crema americană, pudra americană și săpunul american, nu depărtează de pe față și de pe mâni orice fel de pete, și șterge toate mijloacele de acest fel, întrebuințate până acum.

Se capătă la: Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borsan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americane 1-50 cor. Prețul săpunului american 1 cor. În contra durerii de dinți mai bune sunt picături americane. Prețul 1 cor. (Co 1574)

FOND. IN A. 1836. DISTINS LA NUMEROASE EXPOZIȚII.

Horn Lajos, APATIN (Bácska).

Liferantul armatei regale române. Cea mai veche fabrică de instrumente muzicale în Ungaria. Oferă renumitele și excelente specialități de instrumente muzicale, după sistemul vienez, și anume: instrumente de aramă, — de lemn, — de suflat, apoi excelente instrumente de levit și — cu aronș, precum și părți de ale acestor instrumente. Garantat pentru lucrare bună și conștiințoasă, și mai ales pentru sunet curat. Violini de școală de la 6 cor. în sus, în orice preț. Asortiment foarte bogat în gramofone. — Condiții favorabile de plătit. — Reparaturi se execută ieftin și cu specialitate. — Prețuri gratis. — Corespondență în limbile maghiară, germană și sârbă.

In atențiunea concetățenilor!

Marea Hală Centrală ARAD,

bulevardul József-főherceg ut numărul 1. Vie-à-vie cu palatul primăriei. (Palatul caaci de păstrare „Victoria”)

e cel mai ieftin isvor de cumpărat obiecte de jucărie lucrate artistic articole de porcelan, sticlă și obiecte p. economia de casă, mare asortiment de tășci pentru copii de școală, plăci pentru gramophon cu cântece românești permanent în mare asortiment.

He 1869

FRANZ SEEMANN

ceasornicar, prăvălie de oroloage

Sibiu-Nagyszeben, str. Turnului
(Saggasse) 30.

Oferă on. public din localitate și provincă prăvălia sa de

ceasuri și bijuterii,

unde pentru cele mai ieftine prețuri se pot procura ceasuri de buzunar, de părete și sculătoare precum și totfelul de bijuterii și inele de logodnă.

Reparaturile se execută cu specialitate.

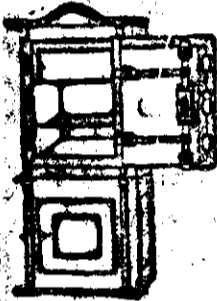
Pentru ceasurile cumpărate și reparate la mine ofer garanție.

(Se 1588)

Cassă pentru bani și documente

sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate proprii de toate solurile și în orice mărime, gata în tot felul de executări în depozit, netede și indoite, fără legături lungi prin urmare nici un sprijin pentru părgălia hoților. Casse cu casete separate contra focului și Parquill în periferie casete pentru matricule mici și mari. Prețuri moderate. Pentru biserică, comune și societăți etc. după învoire și în rate.

GUSTAV MOESS, SIBIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile. Oferim on. public candelabre elegante cu prețuri moderate. Ținem la dispoziție prețcurentul original al celor mai de seamă fabrici de candelabre. Executăm totfelul de transformări de candelabre, cea-ce aducem la cunoștință mai ales acelor ce-și schimbă locuința. Telefoane de casă, instalațiuni de sonerie electrice pentru camere, aranjamente și reparări; lampe electrice pentru buzunar, ciucuri și prisme de sticlă, totfelul de articli și instrumente de luminație.

Cu deosebită stimă

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

Institut de asigurare ardelen

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 1-5

Edificiile proprii

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobilă, etc. pe lângă prețurile normale de cele mai favorabile condiții.

(Ta 109-52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simple sau deplă a capitalului, asigurări de pensiu și de participare la câștig, asigurări de vestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912

5.458.645-67

Capitalele asigurate pe viață achitate.

5.458.689-43

Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912

foc

133.667.241-

Peșteri de întemțare și de rezervă

viață

11.740.710-

1.603.400-

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, care au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Garai Károly

meștru de mobile de fer și aramă

ARAD.

OPERA: mobile de fer și de aramă, matrașuri de sârmă, șezuturi de sârmă pentru trăsuri, paturi pentru copii și trăsuri pentru copii, garnituri de aramă, mese pentru spălat complete, paturi și matrașuri ce se pot strânge. Aranjamente pentru hoteluri și cafenele pentru spitaluri și institute.

PRIMESC spre executare orice lucrare în această branșă cu prujuri foarte convenabile. (Ca 1785)

(Comandele din provincă se execută prompt.)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de greșire — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTEL GĂURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 387 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sinestătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrásy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Mare hală de dantele până la finea lui Martie

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și totfelul de achiziție p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1.60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2.—, 3.—, 4.— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5.—, 6.—, 7.—, 9.— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4.—, 5.—, 6.—, 7.— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1386

Roș să priviți vitrinele mele

Cierapi de mătăasă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fl.-ri.

Av sosit voalurile „TANGO”, în orice culoare.

Cierapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Broderii dela 10 fileri în sus.

Dantele fine de ață, 1 m. 27 fl.

Funde late, de 2500 m. 1 m. 48 fl., în orice culoare.

Gamașe cu nasturi p. femei și bărbați.

„CONCORDIA”

Institut de credit și economii, societate pe acții Ujozora-Uzdin.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Concordia” societate pe acții, se invită prin aceasta în virtutea §-lui 12 al statului societății la a

XX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Ujozora-Uzdin la 19 Martie 1914 st. n. la 11 ore în localitățile institutului.

OBIECTELE:

Alegerea președintelui și a vice-președintelui pe 3 ani.
Raportul direcțiunii.
Raportul comitetului de supraveghere.
Prezentarea bilanțului încheiat cu 31 Decembrie 1913. Propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghere referitoare la împărțirea veniturii curate, darea absolutoriului pentru direcțiune și comitet de supraveghere.
Alegerea alor 9 membrii în direcțiune pe 3 ani.
Alegerea alor 5 membrii în comitetul de supraveghere pe 3 ani.
Eventuale alte propuneri.

Ujozora-Uzdin, la 24 Februarie 1914.

Direcțiunea.

Conform §-lui 16 sunt acțiunile și eventualele documente de plenipotență până inclusiv la 19 Martie st. n. a. c. a se depune la cassa institutului din partea acelor domni acționari care doresc a participa la adunarea generală. Acțiunile spre acest scop se pot depune și de către membrii la „Solidaritatea”.

„CONCORDIA”

takarék és hitelintézet részvénytársaság Ujozora-Uzdin.

MEGHIVÓ.

A „Concordia” takarékos és hitelintézet mint részvénytársaság részvényes urai ezennel az alapszabályok 12. §-a értelmében az 1914. évi Márczius hó 19-én délelőtt 11 órakor az intézet hivatalos helyiségében megtartandó

XX-ik rendes közgyűlésére,

tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az elnök és helyettesének megválasztása 3 évre.
2. Igazgatóság jelentése.
3. a felügyelő-bizottság jelentése.
4. 1913 évi Deczember hó 31-éről összeállított mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a tiszta jövedelem felosztására vonatkozó javaslata, és az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvényének megadása.
5. 9 igazgatósági tag megválasztása 3 évre.
6. 5 felügyelő-bizottsági tag megválasztása 3 évre.
7. Esetleges indítványok.

Kelt Ujozorán, 1914. évi február hó 24.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 16 §-a alapján a közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazottak által résztvenni óhajtó részvényes urak felkértnék, hogy részvényeiket és esetleges meghatalmazásukat bezárólag Márczius hó 18-ig az intézet pénztáránál letétbe helyezni sziveskedjenek. Eme részvények azon intézeteknél is letendők melyek a „Solidaritás” intézetnek tagjai.

„CONCORDIA”

institut de credit și economii, societate pe acții în UJOZORA-UZDIN.

Activa — Vayon Contul Bilantului — Mérleg-számla Pasiva — Teher

191	Cassa — Pénztár	4.935,51	73	Capital societar I. Alaptőke	62.000,00	
^{137, 189,} ₁₉₄	Cambii de bancă — Váltók	153.666,14	172	Capital societar încurs din Em. II. Felemelt tőkéből befolyt összeg	13.226,60	75.226,60
182	Cambii cu acoperire hipotecară — Jelzálog. biztosított váltók	28.206,00	181	Fond de rez. general — Tartalékalap	7.026,00	
130	Efecte proprii — Értékpapírok	131.797,00	168	Fond de rezervă pentru dubioase — Tartalékalap net. veszteség	4.439,82	
156	Realități — Ingatlanok	79.477,74	59	Fond filantropic — Jótékonycézalap	238,00	
186	Mobiliar — Felszerelés	150,00	111	Fond pentru penziuni — Nyugdíjalap	1.320,00	
	Mobiliar după amort. — Leírás után	135,00	158	Fond pentru susținerea cășii — Tartalékalap intézeti ház	4.500,00	175.238,82
184	Diverse conturi debit. — Különféle követ számla	42,00	169	Depozite spre fructificare — Takarékbetétek		678.130,00
			^{192, 163,} _{165, 167,}	Reescompt — Visszeszámitolás		17.651,00
			188	Dividende neridicate — Felnemvelt osztalék		128,00
			93	Interese transitoare — Átmeneti kamatok		3.212,40
			187	Diverse conturi creditoare — Különféle hitelezők		429,58
			92	Profit din anul 1912 — Áthozott nyeresemény 1912. évről	137,01	
			177	Profit din anul 1913 — 1913. évi tiszta nyeresemény	13.386,92	135.239,93
		195.508,36				195.508,36

Eșite — Kiadás Contul Venitelor și Sarcinilor. — Veszteség és Nyereség számla. Venite — Bevétel

164	Interese la depuneri ridicate și capitalizate — felvett és tőkésített kamatok	3.308,41	92	Profit transpus din 1912 — Áthozott nyeresemény 1912 évről	137,01	
^{197, 174,} _{162, 166,} ₁₂₄	Interese de reescompt — Visszeszámitolási kamatok	2728,17	^{170, 196,} _{149, 179,} _{276, 193}	Interese dela cambii și hipotecare — Váltó és jelzálog kamatok	191.898,85	
180	Salare — fizetése	407,94	175	Provizioni — Jutalékok	71.301,42	
178	Bani de cvartir — Lakpénz	200,00	78	Venite dela realități — Ingatlanok jövedelme	240,00	
195	Dare erarială și comunală — állami és községi adók	1979,81				
173	Spese de cancelarie — Irodai költségek	388,33				
148	Tipărituri — Nyomatványok	307,44				
138	Chirie — Házbér	168,00				
190	Spese de călătorie — utazási költségek	6,00				
186	Descriere din mobiliar — felszerési leírások	15,00				
92	Profit din anul 1912 — Áthozott nyeresemény 1912 évről	137,01				
177	Profit din anul 1913 — 1913 évi tiszta nyeresemény	13.386,92				
		135.239,93				
		26697,03				26697,03

Ujozora-Uzdin, la 31 Decembre 1913.

On. Conopan m. p., dir. executiv.

Ilia Spariosu m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA — IGAZGATÓSÁG:

M. Balan m. p. P. Gyura m. p. D. Fizeșan m. p. P. Spariosu m. p. I. Făra m. p. V. Puia m. p. A. Samanți m. p. Gl. Bosica m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Avem onoare a Vă raporta că afacerile institutului „Concordia” în decursul anului de ghestiune 1913 le-am urmărit cu cea mai mare atențiune, și registrele purtate le-am aflat în bună ordine.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1913 cu un profit de 13523 cor. 93 fil. l-am examinat și aflându-l compus pe baze reale ne luăm voia a propune:

a) să binevoiiți a aproba bilanțul.

b) a da absolutul atât direcțiunei cât și comitetului de supraveghiere pe anul de gestiune 1913.

Cu privire la distribuirea profitului curat, ne alăturăm la propunerea direcțiunei.

A felügyelőbizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Tisztelettel van szerencsénk jelenteni, miszerint a lefolyt évben a „Concordia” takarékpénztár ügymenetelét a legnagyobb éberséggel ellenőriztük és azt a vezetett könyvekkel mindenben rendben találtuk.

Az 1913 évi Decembrie 31-ével lezárt mérleget mely 13523 cor. 93 fill. tiszta jövedelmet tüntet fel megvizsgáltuk, azt reális alapon szerkesztve találtuk, miért is a következő indítványt van szerencsénk előterjeszteni.

a) Méltóztassék az évi zármérleget jóváhagyni.

b) Méltóztassék úgy az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak 1913 üzletévre a felmentvényt megadni.

Az évi tiszta nyereség mikénti felosztása tekintetében denben hozzájárulunk az igazgatóság előterjesztéséhez.

Ujozora-Uzdin, la 31 Decembrie 1913.

Cornel Milloșș m. p., președinte.

Ilia Balan m. p.

Iovan Obadian m. p.

George Bosica m. p.

Ioan Mezin m. p.

TIPARUL LITOGRAFIEI „CONCORDIA”, ARAU.